

Peder Palladius' prædiken sidste søndag efter helligtrekonger

Taler

Peder Palladius
Biskop

Omstændigheder

Prædikentekst:

Matthæusevangliet kapitel 17, vers 1-9.

1

Thabor bjerg

5 Det hende sig nogit nær ved otte dage / effter at disse ord / vaare talede / tog
Jesus Peder oc Jacop oc Hans broder / oc gick op paa it Bierg at bede / oc der
hand vaar alene / ledde hand dem op met sig / paa det høye Bierg / aff til en
side.

10 Oc det skede / der hand bad / at hand bleff forklaret for dem / oc den skickelse i
hans Ansict bleff anderlunde / Ja hans Ansict skinnede som Solen / oc hans
Klædebon vaar huid oc skinnendis / Ja hans kleder bleffue saa skinnende oc saa
saare huide / som Sne / saadanne / at ingen paa Jorden / som lydder klade /
kand gøre det saa huit.

15 Oc see / tho mend talede met hannem / det vaar Mose oc Elias / som der bleffue
seet i Æren / oc obenbaredis faar dem oc sagde hans udgang / som hand skulde
fuldkome vdi Jerusalem.

20 Men Peder oc de som vaare met hanem / vaare besuarede met søffn / oc de
opuaagnede oc saae hans Herlighed / oc de tho mend / som stode hoss hannem.

25 Oc det skede der de ginge bort fra hannem / da suarede Peder oc sagde til Jesum
/ Mester oc Herre / det er oss gaat at dere her / oc om du vilt / da lad oss gøre
her tre Bolige / dig en / oc Mose en / oc Elie en / Thi hand viste icke huad hand

sagde / fordi at de vaare forferdede aff rædsel.

30 Der hand nu saa talede disse ord / See da bleff der en klar Sky / oc omkringskuggede dem / oc de fryctede der de ginge ind i Skyen.

Oc see / der bleff en Røst / som kom aff Skyen oc sagde / **Denne er min Elskelige Søn i huilcken mig er behageligt hører hannem.**

35 Oc der Disciplene hørde det / fulde de ned paa deris Ansict / oc frycte / de saare / oc Jesus gick til oc rørde ved dem / oc sagde til dem / Staar op / frycter icke / oc der de løffte deris Øyen op / da saae de ingen vden Jesum alene / Thi der røsten skede / da bleff Jesus funden alene.

40 Oc der de ginge ned aff Bierget / befalede Jesus dem / at de skulde icke sige nogen / det som de haffde seet / vden naar Menniskens Søn / stode op aff døde / oc hand sagde / I skulle ingen sige denne Siun / ind til saa lenge / at menniskens Søn opstaar fra de døde.

45 Oc de hulde det ord hoss dem selff / oc spurde til sammen at / huad det skulde vere / naar hand vaar opstanden fra de døde / oc de tagde stille / oc sagde ingen i de dage noget aff de ting som de haffde seet.

50 **En liden forklarelse / huorledis det følger effter huert andet.**

1. Christus gick op paa Bierget at bede /

2. Effter Bønnen bleff hans skickelse foruandlet.

55

3. Effter den foruandelse / obenbaredis Mose oc Elias der.

4. I det at de obenbaredis / skulde Apostlene / som vaare der met hannem / i søffn.

60

5. Der de opuaagnede / gaff Peder sin mening til kende.

6. Der Peder haffde sagdd sit gode tycke omskuggede en Sky dem/

7. Effter den omskuggelse / hørdis der en røst/

8. Efter røsten bleffue Apostlene forferdede oc strax trøstede igen/

70 9. Der de vaare trøstede / forbød Christus dem til en tid / at tale der om.

10. Det forbud vaare de lydige / oc tagde stille ind til hand vaar opstandt aff døde.

75

Den første Predicken om denne Histories omstændeligheder.

Den hellige Paulus Philip: ii scriffuer ath Christus Jesus tog ey Tieneris skickelse paa sig / oc bleff saa der faar ophøyet igen / om den Tieneris skickelse oc trellos
80 ham / haffue wi hørt faar dene Paaske høytid / oc besynderlige aff den Historie som skede paa Oliebierget / huad vor Herre Christo der vederforis / met sine tre Discipler Peder Hans oc Jacop / der hand suette Blodige sued etc. Effterdi nu wi haffue giort ende paa den Oliebiergis Historie / vdi nogle Predickener faar Paaske / ville wi met Guds Naadis hielp nu høre huorlunde at Christus bleff
85 ophøyet paa Thabor bierg / met samme tre Discipler / paa det at effterdi wi haffue hørt hans fornedrelse / wi kunde oc faa høre hans Herlighed in transfiguratione / det er vdi hans skickelses forklarelse huilcken Historie bescriffuer en gang til Christi Opstandelse / som Oliebiergis Historie bescriffuer en gang til Christi pine oc død. Ja her ocsaa røris om Christi pine oc
90 død / i det Mose oc Elias tale met Christo / om det som hannem skulde offuergaa i Jerusalem.

**Den anden Predicken om den tredie omstændelighed / det er / om
95 Personene / som komme til sammen / oc taledede sammen vdi Christi forklarelse paa Thabor Bierg.**

Denne Historie er ocsaa meget naffnkundig / for de offuermaade Horlige Personer / som her omtalis / at de komme her til stede paa same Bierge / oc vdi
100 den forsagde tid / oc haffue deris samtale her til hobe / Oc ere de otte Personer til sammen / foruden Euangelisterne som dette bescriffue oc de hellige Engle / som her haffue veret visselige hoff oc end fuld mange / vdi saadan en herlig forsamling / Oc delis de otte Personer i første maade / i tho dele / der er i fire oc

105 fire / som her møde huer andre / de fire fra Himmele / som er Gud Fader / den
hellig Aand / Mose oc Elias / de andre fire her fra Jordan Christus vdi sin
manddom oc de tre Discipler Peder Hans oc Jacop. Vdi anden maade / vdi tre
parter / i den første part Gud Fadet met sin røst om Sønnen / Sønnen met sin
legomlig neruerlse / oc den hellig Aand met sin Sky oc omkringskuggelighed / I
110 den anden part / Mose Guds tro tienere oc Elias den naffnkundige Guds
Prophete vdi kong Achabs tid / I den tredie part de tre Aposteler / oc huer aff
dem haffuer sin tale oc gerning. Faderen taler her om sin Søn / Den Hellig Aand
omkringskugger Christum oc Apostlerne / Christus Mose oc Elias tale til
sammen om Christi vdgang eller offuergang / det er / om has pine oc død /
115 Peder taler for sig oc for de andre tho / deris mening oc gode tycke / det er gaat
at wi kunde vere her etc. Disse er de merkelige Personer / som wi faa at tale om /
i denne Histories vdleggelse / de tre personer vdi Guddommen / de tho
personer Mose oc Elias / som i det gamle Testamente kome her fra Verden /
met list oc siel huer i sin tid huor om wi ville mere tale her effter i dene Historie
120 / oc de tre Aposteler / som Christus tog op met sig paa Thabor bierge.

Men her falder ith spørsmal ind (som vort kød oc blod vil alle ting vide / oc er
mere omhyggelige i saadant / end det sig burde) først huor faar Christus tog
icke alle Discipler hen op paa Thabor bierge met sig / men ekon de tre / der nest
125 huor faare hand tog de tre op met sig / Der skal saa suaris til / at Christus Jesus
haffde sin besindighed / oc gode skel / at handele met sine Discipler / effter som
hand saa huad der vaar beskicket om dem / til Gudz Ære / Disse tre Aposteler
vaare met vor Herre Christo / først paa dette bierg / saa i det huss der som hand
reysde den Høffuidzmands daatter op aff døde / siden vdi Vrtegaarden / for
130 disse sager skyld.

Den første / Christus beuarede en beskedelighed i den tieniste at lære folck om
sit Rige / Thi lige som hand icke vilde lade sit Euangelium strax vdmedickis faar
den gantske Verden / men først faar Jøderne / siden vdi sin tid far den gantske
135 Verden / saa vilde hand ocsaa her / først lade dette obenbaris faar de tre / siden
effter hans Opstandelse faar dem alle / Saa bar hand sig ocsaa at met andre hans
rigis himmeligheder / Almuen sette hand saare ved parabeler oc lignelser men
sine Discipler obenbarlige.

140 Her paamindis om Christi lærdom at det er den aller Helligste ting / som icke
strax settis faar alle at begribe / men met en besindighed oc beskedelighed /
effter som huer kand den begribe / som den Hellig Aand er den aller viseste

145 vddelere / Saa setter mand paa denne dag / vngdomen først Børne lærdom saare
/ siden effter tiden andet / effter som de kunde begribe / Ja Gud selff kalder
ocsaa i dag saa / nogle aff sine vdualde til Schole / oc begaffuer oc pryder dem
der / met adskillige gaffuer / effter som hand vil at de skulle siden komme andre
til hielp oc trøst / Saa handlede oc Christus met sine Discipler.

150 Den anden sag / Det er io vist aff Christi Predicken faar hans Discipler om hans
pine oc død / oc aff hans bøn / at hand bedrøffuit her / som vdi Vrtegaarden oc
der hand reysde den Høffuidzmands daatter op aff døde / Der faar tog hand
besynderlige de tre Aposteler met sig for trøst oc husualelse / som ith menniske
155 fristelser / som da kude til falde / oc der er nock met tho eller tre der til / In
summa / De bleffue tagne der til / at de skulde see hans Ærefulde Herlighed her
/ de som skulde siden see has fornedring i Vrtegaarden / Ja de som skulde effter
hans opfarelse til Himmelen vere den hellige Kirkis Pillere vdi Jerusalem.

160 Saa haffue wi nu hørt / mine gode Christne i neste Predicken oc i denne / de tre
omstandeligheder i dene Historie / først at denne forklarelse / skede i Galilea
paa Thabor bierg / som er naffnkundigt nock i den hellige Scrifft / Thi Christus
lærde sine Discipler der / det som staar screffuit hoss Matthæum i det femte /
siette oc siuende Capitel / Der bad hand oc mange gange / Der obenbarede
165 hand sig faar sine Discipler effter hans Opstandelse / der gaff hand dem
befalning at Predicke oc at døbe før hand foer op til Himmelen.

For det andet / om Tiden / der hand end nu vaar i Galilee land / der hand
haffde sagd sine Discipler aff sin pine oc død / der hand vilde bede etc.

170

For det tredie / at disse offe Herlige personer komme der til samen / for
merckelige oc drabelige sager skyld / som wi ville nest Guds hielp saa at vide i
neste predicken / oc her ved nu trøste oss oc bede Gud om sin naade etc.

175

**Den tredie Predicken om De sager der vaare til / huor faare Christus
bleff saa forklarede.**

180 NV ville wi høre sager til denne vor Herris Jesu Christi forklarelse / Oc huo der
seer nøye til da finder hand tre sager der til.

Den første for Christi egen skyld / den anden for hans Disciplers skyld / den tredie for allis vor skyld.

185

Lige som Christus oc bad i Vrtegaarden for sig selff / for sine Discipler oc for alle tro Christne.

190 **Om den første sag /**

Den første sag er / fordi at Christus Jesus vor stedt vdi stor angist oc banghed / der hand skulde da fare op til Jerusalem / som hand sagde sine Discipler det tilforn / ath hand skulde der lide megit aff de Elste oc Scrifftkloge oc ypperste
195 Prester etc. Giffuer hand sig op paa Thabor bierg at hente trøst og husualelse / vdaff hans Faders oc den hellige Aands vidnesbyrd / oc aff den samtale met Mose oc Elia effter hans bøn / at hand paa sin mandoms vegne kunde forstaa / at hans legeme / som saa iammerlige skulde plagis oc pinis / skulde bliffue klarere end Solen effter hans opstandelse.

200

Om den anden sag.

Den anden sag / fordi at hand vilde lade sine Discipler faa trøst och husualelse imod Kaarsens forargelse / paa det at de skulde icke aldeis affalde / som skulde side styrcke oc stadfeste andre i Troen / hand sagde til Peder / paa skertaarsdag at afften. Jeg bad min Fader for dig / at din Tro skulde icke ophøre.

210 **Om den tredie sag.**

Den tredie sag fordi / at hand vilde der met trøste oc husuale alle dine vdualde naar de vaare stedde i nogen modgang / sorrig oc bedrøelse / at de da skulde tecke / at der er it andet Liff effter dette Liff / som de skulle bliffue vdi til euig
215 tid / alligeuel at de saa her pinis oc plagis.

Den anden part aff denne Predicken om Historien at vdrede.

220 NV ville wi høre huorlunde alle ting følge effter huer andre i denne Historie paa

det / at wi skulde inted forglemme aff det / som hører til denne forklarelsis rette
forstand. Thi mand bør at vide ordening oc skick / paa Historier / om mand
skal faa nogen smag paa Fructen der aff / Saa skifftis denne Historie i thi parte /
225 som vnge folck kunde saa begribe.

1.

Christus tog tre aff sine Aposteler til sig oc gick alene met dem op paa it Bierge
230 effter sin seduane at bede / oc loed de andre bliffue nedre paa Marcken.

2.

Der bleff hand effter sin bøn foruandlet oc forklarit faar sine Discipler i saa
235 maade / at hans Ansict skinde som Solen / oc hans Kleder som sne.

3.

Der vaare tho mend til stede / Mose oc Elias som der bleffue seet i Herlighed /
240 oc obenbaredis Disciplerne / oc taledede om den vdgang som vor Herre Jesus
skulde fuldkomme i Jerusalem.

4.

245 Dissimellem besuaris de tre Aposteler met søffnen / men de vaagne op igen af
Mose oc Elie samtale met Christo / oc aff den store Klarhed / som de der see oc
høre alt det der skeer / alligeuel at de end nu tale inted / aff forferdelse.

5.

250 Men der Mose oc Elias vaare borte farne / som Lucas scriffuer / taler Peder oc
siger / Herre / her er det oss gaat at vere etc. Oc viste icke aff forferdelse huad
hand sagde / som Marcus oc Lucas vinde til hobe.

255 6.

Der hand saa taler / omkring skuggede den en klar sky / oc de bleffue der aff
forferdede.

7.

Faderens røst hørdis aff same Sky / Denne er min elskelige Søn etc.

265 8.

Da bliffue Disciplerne mere forferdede / aff den Sky oc røst / oc falde ned paa
deris Ansigt men de bliffue opreysde igen aff vor Herre Christo / oc der de
oplode deris øyen / da faae de inted / vden Jesum alene / da vaar oc visselige
270 hans ansictis klarhed fra hannem igen.

9.

Der de ginge ned aff Bierget forbød Jesus sine Discipler / at de skulde ingen sige
275 noget der aff før hand var opstanden fra de døde.

10.

Disciplerne gjorde effter som dem vaare forbudet / oc hulde det hoss dem selfff
280 stille / saa at de sagde ingen noget der aff i de dage.

Denne er nu den rette ordning oc skickelse paa denne Historie / som oss bør at
vide paa det / at wi kunde disbedre forstaa den / met sin Fruct oc brug / til
Guds ære / til vor lærdom oc husualelse / Vdi neste Predicken ville wi nest Gudz
285 hielp opregne de ypperste Steder oc den hoffuit Lærdom / som wi acte til Gudz
Ære at handle om / vdi denne Historie / oc nu bede Gud om sin naade.

**Den fierde Predicken om de rette hoffuit Stycker aff den lærdom / som
290 giffuer sig til kende vdi denne Historie / oc besynderlige om den første /
som er en Christen Bøn.**

Texten.

295

**DEt hende sig noget nær bed otte dage / effter at disse ord baade talede /
tog Jesus Peder oc Jacop oc Hans / Jacobs broder / oc gick op paa it**

300 **Bierge at bede / oc der hand baar alene / ledde hand dem op met sig /
paa det høye Bierg / aff til en side.**

Denne Historie inde holder mange merckelige ting oc lærdomme effter som
hun oc delis vdi mange stycker / huilcke wi hørde vdi den neste predicken effter
305 at wi haffde fremført denne Histories omstandeligheder / om Steden / Tiden oc
Personerne / oc der wi haffde opregnet de rette sager som findis at vere til denne
foruandelse. Der faare vil ieg kortelige opregne vdaff mange / disse besynderlige
stæder / som indfalde i denne Historie / oc haffue vdleggelse behoff oc ære
disse.

310

1.

Om en Christen Bøn / oc hindis krafft oc huor storlige det er behoff at bede.

315

2.

Om de dødis opstandelse.

3.

320

Om det euige liff.

4.

325

Om døden at forsmaa / oc at den er icke andet / end at flytte fra det iammerligt
liff / oc til den alderdeyligste oc euige liff.

5.

330

Om Synden / at den er offuerunden vid Christum / oc at døden er opstuget.

6.

Om Guds ords oc vor Trois / vished / at wi ere visse paa at det er Guds ord som
335 wi predicke.

Foruden andre merckelige steder / oc denne forklarelsis Aandelige vdydelse /

som wi ville tale om / huer vdi sin sted.

340

Den første om en Christen bøn.

345 Christus opstigede paa it Bierg met tre Discipler at bede.

Huad nu en Christen bøn er / oc huor mange slass bønner mand finder / oc huilcke de vilkaar ere / som høre til en Christen bøn / oc huorlunde mand skal bede / det faa i altid at høre / besynderlige vdi vor bønne lærdom.

350

Derfaar ville wi legge vind paa at effterfølge dette Christi exempel / oc gøre en skilsmysse emellom Christi bøn oc vor bøn / oc lære huor nyttelig oc huor krafftig baade hans oc vor egen bøn er / paa det at wi kunde bede saa meget disfliteligere oc ideligere / effterdi at der er inted arbeyde saa stort som at bede.

355

Oc effterdi Euangelisterne tale saa offte der om / at Christus gaff sig aff til en side / nu til en sted u til en anden sted at bede / er det behoff at wi kunde vel offuerueye huad hand bad om / Thi wi Menniske haffue daglige i alle øye bleck aarsage til at bede / der som wi ellers ville tencke oss ret om / Thi nu tuinger synden oss / oc Dieffuelen holder icke stille / nu fattis off vort dagelige brød / Item vort lifff / Hustru / Børn / Tiunde / wfred oc andet saadat mere giffuer oss aarsage stor nock daglige til at bede.

360

Men Christus haffde ingen saadan aarsage til at bede / Thi alligeuel hand bleff plaget met atskillige fristelser vdi huilcke hand flyde til sin bøn / lige som til en Kaabermur saa vaar hand dog foruden synd / Derfaar vaare hans bønner / som det vel giffuis til kende Joan: xvii. Matth: xi. Om Guds naffns helligt gørelse / om Guds rigis formerelse / om Guds villie emod Dieffuelen / Om ordenens fregang etc. Thi her met omgickis hand allermest.

370

Men iblant alle fristelser vaar denne den aller største om hans offuergang / eller vdgang (som Lucas her om taler) det er om hans pine hand haffde tancker om. Thi saadanne tancker ere aldri foruden angist / rædzal oc beffrelse / som hand vdi naderen oc paa Oliueti bierg faar sine Disciple bekende oc sagde / min Siel er bedrøffuit ind til døden.

375

Thi den byrde / som vaar kast paa hans skuldre loed hannem ingen rolighed
haffue som vaare al Verdsens synder / Guds vrede / Louens formaledidelse /
380 den Syndedød / som vaar somforsmedeligste. Vdi saadan hiertens banghed /
gaff hand sig altid til sin bøn / oc fick trøst oc husualelse.

Thi lige som Engelen trøstede hannem paa Oliebierget / ned fra Himmelen / oc
her Gud Fader selff / saa fick hand altid i hans bøn / trøst oc husualelse / saa at
385 den hiertens banghed forgick hannem / oc hand gerne gjorde sin faders vilie.

Ellers haffde hand icke hafft behoff at bede / effterdi hand er en Herre offuer
alting / oc kand gøre alting met faderen / oc inted er hannem wmueligt / Men
hand tog en træls skickelse paa sig oc bad saa / som it sant Menniske / hand
390 tyctis der til aff en stor brendelig begerring / som had haffde til at forfremme
Guds Ære / och Menniskens salighed / Der om bad hand ocsaa paa Kaarsit. O
fader forlad dem / de vide icke hvad de gøre.

Det hører icke aleniste til vor bønns vilckaar / at wi skulle bede aff Gud ved
395 Troen / det som wi begere / men oss bør ocsaa at haffue en ret Kierlighed til
Gud / da kunde wi ocsaa bede idelige oc ret / Thi lige som en vey kand icke
andet end øse vdi hans vdkaarede gode vens skød / huad hannem er til mode /
saa kand heldet den / som rettelige elsker Gud / andet / end holde Gud for øyen
i sin bøn / huad hannem hender eller fattis / Nu haffde Christus en
400 fuldkommelig kierlighed til sin fader / ocsaa den tid hand vaar her paa Jorden /
der faare kunde hand icke andet / end gøre bøn til sin fader vdt hans angist oc
nød / Oc sandelige der som wi rettelige haffde Gud kar / som oss burde at
haffue / da vaare wi ideligere vdi vaar bøn end wi ere / Men naar komme wi saa
longt / effterdi / at saa stor wselhed icke kand beuege oss til at bede: Dog skulle
405 wi arbejde der paa oc komme saa langt som wi kunde komme.

Effterdi nu at Christus for disse forberørde sager skyld bad altid / oc flyde til sin
bøn vdi hans bedrøffuelse oc angist / da bør oss at effterfølge Christi exempel i
baade dele / saa stramt som wi ville findis at vere gode Christne.
410

Først skulle wi vere omhyggelige for Guds Ære / som Christus selff bad oss først
bede / helligt vorde dit naffn / det er ocsaa storlige behoff paa denne dag.

Der nest skulle wi fly til vor bøn oc opholde oss ved den / i al nød oc trang /
415 almindelige eller besynderlige i vor egen eller andre deris.

Thi denne er den rette vey til trøst oc husualelse / huilcken Christus selff vandrit at.

420

Men vor naturlige Skel beder ikke gerne / fordi at det forseer sig inted gaat til Gud i nød oc trang / Der faare søger det andre middel som ere forbødne aff Gud / oc trøster sig paa sin egen visdom / mact / rigdom / Herre hyldeste etc. Oc naar de middel affsla for Mennisken / oc lade hannem henge vdi samme
425 hans nød oc trang da falder hand i mishaab / oc veed i sig nu ingen trøst eller redding lenger / Der for er det en farlig ting / at icke bede vdi nød oc trang / En retsindig Christen beder icke alene strax hannem bliffuer bange / men hand kommer ocsaa andre til at bede met sig oc for sig.

430

Christus / som Jesus giffuer klarlige nock til kende haffuer veret / saa bange / sorrigfuld oc hierteslagen den tid hans stiget op paa dette bierg vdi de tancker om hans pine oc død / at alligeuel hand gick der hen til at bede / som skeer best i enlighed / dog vilde hand icke vere ene / men tog tre Discipler til sig / Det skal vere it euigt exempel oc efftersiun for it ret bedrøffuet Hierte / at it menniske
435 lader sig icke gerne finde alene vdi sin sorg oc banghed / baade der faare at Dieffuelen haffuer da større aarsage til at friste hannem / oc for Christus sagde selff saa / Huor som tho eller tre ere forsamlede i mit naffn der er ieg mit iblant dem. Item hvad tho samtycke met huer andre det skal vere samtyct vdi Himmelen. Her met ville wi trøste oss paa denne tid / oc bede Gud om sin
440 naade.

Den femte predicken som er om de dødis Opstandelse.

445

HEr til effter at wi vdi fortalen gjorde ende paa de omstandeligheder / som høre til denne Historie / och huorlunde denne Historie kand delis vdi sine besynderlie parter / hørde wi vdi neste predicken ocsaa den første sted om en Christen Bøn / Nu følger den anden sted her effter / som er om de dødis opstandelse / som ocsaa er bescreffuen vdi den ærefulde Christi forklarelse /
450 met disse ord.

OC det skede der hand bad ath hand bleff forklaret for dem / den skickelse i hans Ansict bleff anderlunde. Ja hans Ansict skinde som Solen oc hans Kledebon vor huid oc skiunedis Ja hans kleder bleffue saa skinnende oc saa saare

huide som Sne / saadanne / at ingen paa Jorden / som lydder Klæder / kand
gøre det saa huit.

460 Her vaar vel megit at tale om / men det er / som tilforn er sagd / wmueligt at wi
kunde rettelige vdi dette dødelige oc wselige liff tencke eller nock predicke her
om / Thi det offuergaar vort forstand / saa lenge som wi komme dette ligende
fæ i disse lerkar / da kunde wi icke begribe det fuldkommelige / fordi at det
inted dødeligt menniske kand begribe i sine sind denne Histories Maiestat oc
mectighed / saa langt er det fra at nogen kand vdsige hende met sin tunge.

465 Det siunes vel saa / at Christus vilde icke aleniste lade sine Discipler see hans
rigis ære oc herlighed / men ocsaa lønlig hellighed / vdi dette spetackel / huor
faar S: Peder / som vaar en aff disse tre Discipler / der hans vilde giffue den rette
visse lærdom til kende / da sette hand denne siun frem / oc Guds røst / som
470 hand her hørde / om huilcken sted vdi S: Peders sendibreff wi ville tale om her
effter vdi sin sted.

Nu ville wi tale enfoldige / saa megit som mueligt er / om denne anden sted /
ind til wi komme hen i den anden Verden. Thi denne forklarelse hører aller
475 mest hen til den anden Verden / det som wi skulle icke aleniste see hannem
saadan som hand er / men wi skulle ocsaa vere hannem lige / naar hand
obenbaris / oc som S: Pouel siger / Naar Christus / som er eders Liff obenbaris
da skulle ocsaa i obenbaris met hannem i gleden / Huor som wi skulle icke
aleniste fuldkommelige forstaa denne forklarelse / huad den er i sig / men ocsaa
480 vdi oss selff den forfare / som her effterfølger om Mose oc Elia. Thi da skulle wi
forsøge det samme / oc neruerendis tale met Gud Fader Søn oc HelligAand oc
nyde oc bruge saadant met lyst oc glæde til euig tid.

485 Det Christus / der hand talede om Kong Salomon / sagde / Her er mere end
Salomon / det giffuer sig vel her ocsaa til kende / Thi end dog wi vndre paa
Kongers och Førsters skinnende klæder / oc holde dem for en deylige faurhed /
saa ere de dog vdi sandhed alle sammen / ekon lige som en gammel klud / eller
reffuen skindkiortel / naar mand ligner dem ved denne klarhed / som de her see
vdi vor Herre Christo oc i disse tho hellige mend Mose oc Elia / oc nødis wi til /
490 at lade det bliffue ved saadanne tancker / Thi wi kunde icke komme høre i
dette liff / det er nock at wi beholde en sum der aff / at her beuises oc betees de
dødis opstandelse oc den tilkommendes ære och klarhed ocsaa den som vore
Legemer skulle haffue / om huilcken wi ville nu noget tale.

Christi rigis klarhed / skulle wi beskue i tuende maade / som er i dette liiff oc i
 det tilkommendis liiff. Christi rigis Liuff / Skin oc klarhed i dette liiff / er vdi de
 tro Christnis Hierter / som ere opliuste vdi vor Herris Christi kendelse. Thi der
 bleff en foruendelse / den tid de bleffue omuende fra vonkundigheds mørckhed
 500 / fra Satans rige / oc til den rette Guds kendelsis liuff ved ordet / ved den
 helligAand oc ved Guds krafft.

Om denne klarhed kand mand læse sande vidnesbyrde i disse effterfølgende
 steder / vdi huicke Liuffit oc mørcket settis til sammen mod huer andre / det er
 505 Christi rige oc Satans rige.

Ephe: v. I vaare nogen stund mørckhed / men nu ere i it liuff vdi Herren /
 vandrer som Liusens Børn.

510 Coloss: i. Hand som frelse oss / aff mørckens øffuerighed oc sette oss i sin
 elskelige Søns rige / vid huilcken wi haffue forløsning formedelst hans blod som
 er syndernis forladelse etc.

Men nu spejler Herrens klarhed sig i oss alle / met it bart ansict / oc wi bliffue
 515 forklarede i det samme Billede / fra den ene klarhed / til den anden som aff
 Herrens Aand.

Men Christi rigis liuff / vdi det tilkommendis liiff er den wdødeligheds ære / oc
 legemens forklarelse / som wi skulle anamme vdi de retferdigis opstandelse /
 520 Om den finder mand i disse effterscreffne steder i scrifften.

Philip: 3. Hand skal forklare vort ringe Legeme at det skal vorde lige ved hans
 forklarede Legeme.

525 I Cor: xv. Det bliffuer saat i raadnelse / oc det skal opsta vden raadnelse.

Matth: xiii De retferdige skulle skinne som Solen / i deris Faders rige / Som
 hand ocsaa her bruger den lignelse om Solen.

530 Dani: xii De som lære / skulle skinne / lige som Himmelen skin.

Der faare skulle wi dette her lære oc vide / at lige som de wgudelige ere

forblindede her i Satans Rige / vdi deris sinds mørkhed / oc skulle paa den
535 tilkommendis dom antuordis hen i det vduortis mørck / saa ere Guds vdualde
her opliuste ved Christi kendelse / oc skulle annamis hen til en Ære som er i
liuset oc i klarhed. Oc der faar paamindis wi her / at wi skulle altid atspørre
dette første liuff. Som er Christus / om wi ville komme hen til det andet liuff /
som den hellige Augustinus giffuer deilige til kende vdi den bog om Guds stad /
540 der som hand saa siger / Staa sig op i den første opstandelse / som icke vil
fordømmis i den anden. Thi den første er Sielens opstandelse / den anden
Legemens / Denne skal følge hin effter oc icke hin denne.

Effter denne lerdøm oc paamindelse følger en trøst oc husualelse / at ved den
545 tilkommendis klarhed kunde wi bestercke oss i taalmodighed oc i haabet / naar
noget gaar oss imod / Som S. Pouel formaner oc trøster oss i Cor: xv.

Der faar verer stadige kare brødre oc wbeuegelige / verer offuerflødige altid i al
Herrens gerning / effterdi i vide at eders arbeyde er icke forfengeligt ved Herren.
550 Thi det vil Christus skaffue hoss sine Discipler i denne forklarelse / at de skulle
lide kaarsit oc forfølgelse ved haabet til den tilkommendis glede / som hand
vilde saa sige / Jeg sagde eder det faar otte dage / at ieg skal lide / men ieg sagde
eder ocsaa at ieg skal opstaa igen / Det vil ieg nu lade eder see / komer oc seer
min klarhed / Lige saa skal ieg komme alle dem til at opstaa i Æren / som tro paa
555 mig.

Disse Jøder skulle kaarsfeste mig / men jeg skal opstaa igen. Lige saa skal oc
Verden forfølge eder men i skulle skinne i Æren / det vnde oss Gud fader ved
Jesum Christum Amen.

560

Den siette Predicken om Mose oc Elia oc om det Euige Liff.

565 **Texten.**

**OC see / tho mend talede met hannem / det vaar Mose oc Elias / som der
bleffue seet i Æren / oc obebaredis faar dem / oc sagde hans offuergang /
570 som hand skulde fuldkomme vdi Jerusalem.**

Følger nu effter ocsaa den tredie Sted / om det euige Liff / effter den sted / om
de retferdigis opstandelse / som de oc staa effter huer anden vdi vor Tro / Saa
575 ville wi see denne Sted vdi Mose oc Elia. Effterdi at dene forklarelse er ocsaa
skeet for Disciplernis oc for vor skyld / vilde icke Christus alene der lade sig see i
æren / oc foruendis / men til denne gerning / som er vnderlig nock vdi sig selff /
kommer ocsaa det / at Mose oc Elias bleffue der seet / paa det at ingen aff de
vdualde skulde saa tencke / Ja Christi Legeme er vel forklaret / men huo veed /
580 om mit Legeme skal ocsaa forklaris / oc om ieg maa ocsaa trøste mig der paa / oc
om ieg skal haabe der noget til / Thi her haffue wi exempel oc vidnesbyrd / at
icke Christus alene loed sig der see vdi saa stor klarhed / men ocsaa Mose oc
Elias bleffue der seet i æren / Thi saa siger Euangelisten / Der Christus saa
skinde vdi klarhed / obenbaredis der ocsaa tho mend / Mose oc Elias som
585 bleffue der seet vdi æren / oc talede met hannem etc.

Men paa det at wi kunde rettelige forstaa denne part / bør oss her at vide disse
try stycker.

590 Det første / huad det vaare for mend Mose oc Elias.

Det andet / huad det vaare de talede met Christo.

Det tredie / huad deris obenbarelse betyder.

595

Disse try stycker ville wi nest Guds hielp see effter huer andre.

Om det Første stycke.

600

DEn hellige Schrifft giffuer til kende at Mose oc Elias vaare dødelige mennsker
her paa Jorden / som du oc ieg ere. Thi fra det andet Capitel i den anden Mose
bog bescriffuis Mose fødsel / leffnet / embede synd oc død etc. Ind til det siste
Capitel i den femte Mose bog.

605

Disligiste fra det søttende Capitel / i den første Konge bog / oc til det tredie
Capitel i den anden Konge bog bescriffuis Elie leffnet embede / bestandighed
oc bort ferd til himmelen.

610 Christus loffuer dem baade vdi Euangelio / som tho tro tienere / hand tager

Mose til vidne mod de Zaduceer oc i andre steder / oc hand ligner S. Hans Baptist ved Eliam / som er nu langt at tale om.

615 Det er nock i denne sted / at vide at de vaare dødelige mennsker / Oc alligevel end dog de bleffue regnede der faare / saa giffue de dog til kende met denne deris obenbarelse / at de ere icke døde / men henvørde vdi it andet leffnet / Der til met giffue de ocsaa til kende / at der er it andet lifff at skilligt fra dette lifff huor fra de ere bortførde oc leffue nu i det andet lifff.

620

Thi det var dem icke muligt huercken Mose eller Elias / at de kunde haffue bleffuit i dette lifff / ind til den stund / vdi huilcken de obenbaredis her paa Thabor bierg / effterdi at de haffue veret saa mange hundrede Aar vdaff denne Verden / oc vden ved dette lifff / oc de leffue alligeuel / oc lade sig see at de
625 leffue oc at de vaare aldrig rettelige døde.

Thi huer aff dem haffue sit vidnesbyrd i de hellige scrifft at de bleffue legemlige frelste oc henvørde met lifff oc Siel.

630 Om Mose finder mand vdi hans siste bogs siste Capitel / at Gud selff iordede hannem. Thi saa staar der screffuit / Mose stigede op aff Moabs Marck paa det Bierg Nebo / offuen paa taapen aff Phasga tuert offuer fra Jerico / oc hand døde der effter Herrens befaling / som iordede hannem i en dal vdi Moabs land / oc inted Menniske fick hans graff at vide etc. Vdi Judæ sendisbreff staar screffuit at
635 Michael engel trettedis met Dieffuelen om Mose legeme / vden tuil for den sag skyld / at Dieffuelen vilde holde Mose i døden / men hand kunde icke / der Gud befalede at hand skulde legemlige føris op til Himmelen.

Om Elia finder mand vdi den anden Konge bogis andet Capitel / at vdi Elizei oc
640 halffrediesinds tiue mends neruerelse / som vaare Propheternis Discipler / bleff Elias optagen hoss Jordan / i en huirreluind til Himmelen / det som Elizeus saa / oc robte til hannem. Min Fader Min fader Israels vogen / oc hendis Keysener / oc hand saa icke mere til hannem.

645 Her maatte nogen side / bleffue disse tho aleniste saa bortførde; Suar / den hellige Scrifft taler ocsaa om tho andre / faar Syndfloden / som ere Abel oc Enoch. Thi om Abel / staar der saa screffuit / i den første Mose bogs fierde Capitel / at strax effter hand vaar ihielslagen aff sin broder / predickedede Gud / om hans blod / at hand vaar icke død med leffuede oc robede effter heffn / oc

Apostelen iil til de Ebreer i det elleffte Capitel / scriffuer at Abel taler end nu / alligeuel hand bleff død.

655 Om Enoch finder mand vdi den første Mose bogs fierde Capitel / at hand bleff bortført til Himmelen / Saa ere de dog fire i det miste / tho faar oc tho effter Syndfloden / som ere vidnesbyrde om det euige lifff hoss alle Guds vdualde.

Der som nogle vilde tuile om Mose / da staar her en obenbarlig text / at Mose obenbaredis her i æren met Christo.

660

Der faare bør oss aldri at forglemme denne merckelige Historie / men steden setter oss dette Billede faar øyen vdi al modgong / at icke Christus aleniste / men ocsaa Mose oc Elias haffde met hannem huer ith skinnende Ansict som Solen / oc Kleder huidere end Sne. Thi for denne sag skyld døde Christus oc løfde oss
665 igen / loed oss døbe / gaff oss sit ord / oc sin naduere / at vort lifff icke skal bliffue vdi døden / men skal komme hen til det euige lifff oc til den euige Ære.

Saa komme Mose oc Elias der hen / i det / at de trode paa Quindes velsignede Sæd / huor ved / de trøstede sig / oc hengde ved Guds ord / oc bekende det / oc
670 leffuede saa i Guds fryct oc effter hans vilie / vaare taalmodige / oc offuermaade saa al dette lifffuis elendighed / ved haabet til det euige lifff.

Dette exempel bør oss at effter følge oc husuale oss vdi Guds Søn / vdi huilcken wi ere døbte / lader oss der faar leffue vdi Guds fryct oc taalmodighed / lader os
675 bede Gud om hans Naade / oc om hans vilie at den maatte ske / da bliffue wi lige saadanne som Mose oc Elias / som lidde vel meget ont her paa Jorden / men siden bleffue de obenbarede vdi ære hoss vor Herre Jesum Christum / Faderen ske loff oc ære til euig tid Amen.

680

Den Siuende predicken end nu om Mose oc Elia / oc om denne legomlig død.

Den samme Text / oc See tho mend.

685

Følger her effter det andet stycke / om Mose oc Elia / huad de taledede met vor Herre Christo paa Thabor bierge / der de bleffue det foruanlede met hannem. S: Lucas Euangelist scriffuer / at de taledede met hannem / om hans offuergong

690 eller vdgong / som hand skulde fuldkome vdi Jerusalem. Det ord offuergong
paa Hebraiske maal talet / mercker saa meget som døden eller en vdgong aff
denne Verden / Der faar kalder S. Lucas denne Christi offuergong / hans død
oc vdgong fra denne Verden.

695 Oc følger her det fierte hoffuitstycke om denne legomlig døds foractelse /
effterdi at det er eckon en vdgong / heller en gong til Faderen / som Christi død
vaar en gong til Faderen Joan: xiii.

Christus sagde sine Discipler til forne / at hand vilde opfare til Jerusalem oc der
700 taale / huor aff hand paa køds oc blods vegne bleff bedrøffuit oc fald ind til
Gud met sin Bøn / oc bleff saa strax foruandelet / oc fick der til met denne trøst
oc husualelse / aff Gud / ved Mose oc Elias / at hand skulde vdrette store ting
met sin pine oc død.

705 Det som her effterfølger vdi deris samtale om den offuergong / eller vdgong /
som hand skulde fuldkomme vdi Jerusalem / det hør hen til Propheterne oc til
forietterne / Ja til Guds sandhed / at det som hand haffde loffuit / forskicket oc
obenbaret ved Propheterne / om menniskens Salighed skulde fuldkommis ved
Christum. Der faare bruger hand det ord at fuldkomme.

710 Saa kaldis ocsaa vor død / en fuldkommelse / naar wi haffue inted mere at gøre
her i Verden / och Verden hafffuer ey heller mere met oss at gøre / naar wi høre
denne Guds røst / Kommer til mig igen i Menniskens Børn. Psal: xc.

715 Der faare er det nu Mose oc Elias befalning / at handle met Christo / paa det /
hand paa sin Mandoms vegne / icke skulde forferdis imod sin pine oc død /
effterdi / at hand skulde haffue sit rige først her paa Jorden / oc siden vdi
Himmelen / ocsaa paa samme sin Mandoms vegne / icke skulde forferdis imod
sin pine oc død / effterdi / at hand skulde haffue sit rige først her paa Jorden /
720 oc siden vdi Himmelen / ocsaa paa samme sin Mandoms vegne / oc at hand
skulde frii oc frelse sine wtalige vdualde aff den euige Død / och obenbare Gud
Faders Barmhiertighed faar den gandske Verden. Ja / hand skulde opsøde sig her
paa Jorden en tro / villig / oc lydig kirke ved den hellig Aand / ind til Verdens
ende / oc sønderbryde Dieffuelsens mact oc onde vilie oc nedsla oc ødelegge
725 hans rige / oc endelige fly sig met sin død oc pine / det naffn som er offuer alle
naffn: Philip: ii.

Huer offuerueye oc tencke ved sig huad dette haffuer verit for en samtale / huor
730 sød / oc huor velig / om Christi pine oc død / om hans rige oc herlighed / at
hand skulde side hoss Guder Faders høyre haand / en Herre offuer Himmel oc
Jord.

O huor glade haffue de verit dissimellem / oc haffue fryder sig / och tacket vor
735 Herre Christo / at hand vilde beuise saa store oc wsigelige Velgierninger imod
dem / Ja / imod den gandske Verden / at hand vilde offre sig til en forligelse /
faar sin fader som de vilde saa sige / O Christne wi tacke dig / baade paa vore
och paa den gandske Verdens vegne / at du lodst dig sømme til at komme hid til
Verden / och bliffue it offer / ver trøstig och sterck / Det er ekon en gong / oc
740 saa gaat som it taag der gaar snart foroffuer oc du gaar til din fader / oc indtager
dit rige / oc din Kircke / met mact / at regnere offuer Synden / døden oc
Dieffuelen / vdi dine vduolde. Gud Fader skal ophøye dig / hoss sin høyre
haand / oc giffue dig it naffn / offuer alle naffn.

Sandelige vdi lige maade / haffue de ocsaa trøstet oc husualet hans Discipler
745 imod kaarssens forargelse / som de vilde saa sige / Der-paa skulle i icke vndre / at
Christus skal i Jerusalem taale / oc ihielslas oc opstaa aff døde / Thi det er saa
beskicket aff Gud / det er saa Guds euige Raad / Saa vilde oc Christus selff oc
saadane store ting skal hand vdrette / Der faar skal huerken Døden farferde
750 hannem / oc i skulle ey heller forargis vdi hans død / Thi det skal saa ske / oc bør
saa at vere.

Der faare lære wi her / aff denne Christi vdgong oc offuergong / at døden er
icke døden / men en fløttelse / aff denne Jammerdal / oc elendige leffnit / hen
755 til det andet deylige och euige liff / Ja vdaff dette Fenxel / hen i it bedre liffs
klarhed / Som Mose oc Elias / de flytte her fra / heller end de døde / Ja de døde
icke / men bleffue førde hen offuer til det euige liff / oc til den deylige klarhed /
Saa bleff ocsaa Christus hen offuerført / heller oc gick hen offuer til Faderen /
ved døden som hand oc selff kalder døden en gong til liffuet Joan: v. oc
760 Scrifften kalder døden / andersteds en Søffn.

Alt dette skulle wi Christne legge oss til / at alligeuel døden skal ede oc fortære
oss saa skal hand dog icke aldellis opsluge oss / som hand skal gøre ved de
wgudelige / oc wi skulle icke dømen aleniste soffue i Herren / oc saa iføris met
765 hannem vdi klarhed / oc nyde met hannem det euige liff.

Der faare / er der inted ont i døden / oc en Christen skal heller begere oc vente
effter døden / end fly der faare / Thi hand føris hen til klarhed ved døden / oc io
770 lengere hand bliffuer her i Verden / io mere berøffuis hannem sin klarhed / det
viste vel de hellige Martyres Agatha / Laurentius / Vincentius etc.

Den ottende Predicken / end nu den samme text

775

VDi neste predicken hørde wi den sted / om dene legomlige død / huorlude
ocsa den bleff offueruunden / oc bør ocsaa at foractis aff alle Christne / nu
ville wi fremdelis høre / huorlunde at Louen oc Synden bleffue offueruundne /
ved vor midler Jesum Christum / oc det i denne samme Tale / som Christus
780 haffde met Mose oc Elia / om hans vdgong / eller offuergong.

Oc effterdi at wi nu vide aff neste Predicken / huad det mercker om hans
vdgang at tale / ville wi nu her ocsaa lære / huad det ord Complete / som
mercker opat fylde eller at fuldkomme / haffuer paa sig / och der hoss / huad
785 denne Mose oc Elia obenbarelse mercker. Thi det er io ocsaa oss baade til
lerdom oc stor trøst och husualelse at wi det vide oc bruge ret.

Det ord Complete (det er at opfylde) mercker saa meget som at gøre fyldest /
eller at betale skyld och det som vdloffuit er / Nu skulde Christus vdi Jerusalem
790 opfylde sin vdgong / eller fuldkomme det som hannem skulde offuergaa / da
følger det io der aff / at hand haffde loffuit och tilsagt / at hans vilde dø for
Menniskens Slect / oc effterdi at hand er Sandhed da kunde hand icke andet /
end holde det / som hand haffde loffuit. Der faare fuldkom hand sit Løffte oc
Sandhed vdi Jerusalem. Huor faare wi ocsaa indledis ved dette ord Complete /
795 vdi alle Guds foriettelser i det gamle Testament / saa vel vdi Mose som i alle
Propheters Bøger fra den første foriettelse Quindens Sæd skal knuse
Hugormens hoffuit / oc saa fremdelis Vdi din Sæd skulle alle Folck velsignis.

Der nest bør oss at vide at Christus haffuer i saa maade betalet / ath hand
800 haffuer fuldkommit Louen / oc der ved borttaget Synden och knuset Satans
hoffuid, besynderlige der hand sagde paa Karssit.

Det er fuldkommit / det er saa meget sagt / det er fuldkommet altsammen /
som bleff for hen / sagt om mig vdi Mose oc Propheterne.

805

Her er en viid oc bred marck at gaa ind vdi oc tale om Guds foriættelser / oc at
de ere opfylte oc fuldkomne vdi vor Herre Jesu Christo / Der faar ville wi gaa
noget nermere til handelen / oc sette dette spørmaal / huorfaare / kome icke
810 meget mere. Engelene hid paa dette Berg / oc obenbarede sig met Christo faar
Apostlerne. Haffde icke det verit en støre Ære. Huor faare komme icke
Abraham / Noe / eller Adam selffuer. Huor faare kom icke S: hans Baptist /
som lidet til forne vaar halsshuggen; saa vel som Mose oc Elias komme. Der til
suarer den rette Sandhed Christus vdi mange steder / der som hand leder sine
815 Discipler oc andre hen til Mose oc til Propheterne / der faare / at hand allermest
/ vilde forklariss aff Louens oc Propheterniss vidnesbyrd / at vere den sande
Messias.

Nu forstaas Louen ved Mose oc Propheterne ved Elias. Thi Mose vaar en
820 Landzdommere eller en Louførere oc Elias vaar en Prophet oc end den ypperste
/ som regerit i Himmelen oc paa Jordan / Om Mose finder der mand i den
fierde hans bogs tolfte Cap: / der hans broder Aaron oc hans søster Maria
bleffue straffede aff Herren / for deris Murren oc knuren mod Mose / Til andre
(siger Herren / taler ieg ved siun oc ved drøme / Men til Mose taler ieg mund
825 imod mund. Thi hand / er min aller Trofasteste Tienere / som ieg taler icke til
vdi figurer eller mørcke tale. Elias lucte Himmelen til i det iii. Konge bogis
søttende Capitel / oc loed den op igen / i det attende Capitel.

Der faare mercker Moses Louen / som holt oss fangne / oc tuingde oss altid / oc
830 det vaar oss wmueltat fultgøre hende / Rom: viii. Elias mercker alle Propheter
/ som vdlagde Louen / oc gaffue der hoss til kende (som Mose ocsaa gjorde der
had sagde / En Prophet skal Gud opuecke eder etc.) at der skulde en tid / en
komme / som skulde fri oss af Lousens byre oc besuering.

835 Der faare / er denne samtale som Mose oc Elias haffde met Christo / en ret
samtycke / at Louen oc Propheterne samtycke det samme met vor Herre Jesu
Christo / Oc giffuis her oss til kende at alle disse ordspraag ere sandru / som saa
liude.

840 Louen oc Propheterne vaare ind til Christum.

Louen er en tuctmestere til Christum.

Christus er Loufens ende / oc Christus siger Luca xxiiii. Det bør at fuldkommis

altsammen / som staa scriffuit vdi Mose Lou i Propheterne oc Psalmerne om
mig / Bid sender Esaias oss i det viii. Cap: der som hand saa siger. Besegle Louen
i mine Discipler / det er / der som ingen andre ville høre Loufens predicken / da
vil ieg at den skal indtryckis i mine Disciplers hierter / som nogen besegler it
850 breff / oc trycker inseglet ind i Voxet Jtem Til Louen oc til Vidnesbyrd; det er /
Jeg vil haffue Louen oc Euangelium som bære vidne om mig / och predicke /
Oc S: Pouil Rom: iii. Chrii retferdighed er stadfest met Lousens oc
Propheternis vidnesbyrd.

855 Der faare bære Mose och Elias / det er / Louen oc Propheterne vidnesbyrd / om
vor Herre Christo / at der er icke Salighed i nogen anden / end vdi Jesu Christi
naffn / Thi der er icke andet naffn giffuit Menniskerne huor ved de skulle
bliffue salige. Jtem alle Propheter bære vidnesbyrd met hannem / at alle de faa
Syndernis forladelse ved hans naffn / som tro paa hannem.

860 Rom: 3. Nu er Guds retferdighed obenbaret / vden Louen vdaff Louen oc
Propheterne / Om denne retferdighed bære Mose oc Elias vidnisbyrd. Thi
Louen viser oc tuinger hen til Christu / som en Tuctmester. Men Propheterne /
som predickede Louens formalidelse oc fordømmelse / loffuede der hoss / at
865 der skulde nogen komme / som skulde befri folck fra samme fordømmelse /
som Moses vilde saa sige / Den tiid ieg predickede Louen paa Jorden / som
ingen kunde fuldkomme / da opuecte ieg mange menniskers vrede mod mig oc
mod Louen. Nu er den her til stede / som kand gøre Louen fylliste / oc som ieg
taledede om oc sagde. Gud skal opuecke en Prophet der faare skulle i icke ville
870 foracte mit vidnesbyrd / i siger ieg / som end nu ere vdi Verden. Oc Elias vilde
saa sige / wi bleffue huldne for løgnactige Propheter / fordi at det gick icke strax
for sig / huad wi Propheterede oc de spaattede oss oc sagde. Bie oc Bie igen / Nu
er den her dog alligeuel som wi Propheterede om / oc alting er saa skeet / oc faar
hender / som wi sagde / Huor faar at ingen bør nu at foracte oss eller klage paa
875 oss / som paa Løgnere. Men nu skal mand sige / Det er alt sant / lige som Mose
och Propheterne det haffue sagt til forne.

Lige saa gaar det til i vort hierte / naar wi kende icke Christum. Thi da hade wi
Louen / oc Propheterne staa ilde opscreffne hoss oss / men naar wi kende
880 hannem / da staa Louen oc Propheterne vdi deris klarhed / Lige som en Tyff
eller røffuere er vred paa Louen / oc kand icke lide hende / før hand kommer
løss och bliffuer frii / lige saa gaar det til met oss.

885 Lader oss der faare trøste oss vdi vor Herre Jesu Christo / som bestride oss fra
Loufens formaledidelse / fra Syndsens Tirani oc fra Dieffuelsens velde oc mact /
som altsammen forgaa oc forsuindis met denne legomlig død / oc wi som haffue
offueruundet dem formiddelst Christum ville tratze oc biude dem vd oc sige.
Du død huor er din braadt / du Beluede huor er din Seyeruinding. Thi der som
890 Døden er bort tagen ved Christum / der er ocsaa Synden offueruunden. Fordi
at Døden er Syndsens sold / oc naar de ere baade borte / da ere wi frelste aff
Dieffuelsens mact. Gud vere loffuit til euig tid Amen.

895 **Den Niende Predicken om de tre Aposteler oc om vor skrøbelighed.**

Texten.

900

**MEn Peder oc de som vaare met hannem / vaare besuarede met Søffn /
oc de opuaagnede oc saae hans herlighed / oc de tho mend / som stode
hoss hannem.**

905 HEr til haffue i hørt mig vdlegge i den første fortagelige part aff denne Histori /
om vor Herris Jesu Christi foruendelse / oc Mose oc Elia skin oc klarhed / disse
vor Trois merckelige Articler / om opstandelsen aff døde / om det euige Liff /
om Syndens Dødens oc Louens foractelse etc. Nu ville wi gaa fre bedre til den
anden part / som lyder om disse tre Aposteler / Peder / Jacob oc Hans oc i
910 denne part ville wi see oss i spegel / om vor wsle vilkaar / skrøbelighed / och
daarlighed i alle de ting / som ere euige och røre Gud / oc vor salighed paa / at
wi det kunde begræde.

Wi hørde her til deris samtale met vor Herre Christo / som komme ned fra
915 Himmelen / nu ville wi høre Christi oc tre Apostelers samtale / Her til singe wi
trøst oc husualelse aff Euangelio / nu ville wi lære aff Louen / at kende oss
selffue / Her til hørde wi huad wi haffue vdaff Christo / nu faa wi at høre /
huad wi haffue vdaff oss selffue.

920 Men Peder / siger Euangelisten / oc de som vaare met hannem / vaare besuarede
met søffn etc.

See disse tre vaare vor Herris Christi ypperste Aposteler / och de ligge her oc
925 soffue / som de giorde ocsaa vdi Vrtegaarden / imod at Christus skulde
paagribis / oc findis der ocsaa disse samme ord / och hand kom til sine Discipler
oc fant dem soffuendis. Thi deris øyen vaare besuarede met søffn. Christus
beder her / oc hand bad oc saa der / men de soffue baade her oc der / Dette vaar
deris skrøbelighed / at de vilde da soffue oc vere forsømmelige / der dem haffde
930 burt allermest at vaage oc bede / och der Christus paa det allerhøyeste begerrede
det aff dem / sigendis. Vaager oc beder etc.

Her vdi den første part aff denne predicken i dag / ville wi met Gudz naadis
hielp / lære thu ting / den første vdi Disciplerne / den anden vdi vor Herre
935 Christo.

Disse Disciplers Skrøbelighed skal vere oss it exempel / først at wi skulle
bekende vor skrøbelighed / oc at de ord / som Christus talede vdi Vrtegaarden
ere sanddrue / der hand saa sagde / Aanden er vel redebon / kødet er skrøbeligt
940 / der nest at wi skulle ocsaa begræde denne vor skrøbelighed / at det er lige saa
met oss / som wi ekon soffue / vdi vor Saligheds sag / oc vdi vor Bøn baade
almindelige oc besynderlige. Huilcken den hellige Paulus hart i den første hans
sende breffs elleffte Capitel beklager / oc siger der ere mange siuge oc skrøbelige
iblant eder / oc mange soffue / der er vdi almindelighed skadeligt nock / men
945 der som de soffue / der ere skickede til Guds Ords tieniste eller vdi Øffuerigheds
statt / da gør det en wbodelig skade / lige som en Hiurde legger sig til søffns oc
lader Faarne løbe hen i Ulffue munde oc ellers vdi liffs fare / Thi naar oldinge oc
de ypperste vdi Kirkens ellers Landz regement begynde at soffue / da staa de
icke vel til at vecke igen huor meget mand paa minder vnderuiser oc straffer
950 dem / Som de staa icke lettelige til at vecke / som ligge vdi Suede soet / eller vdi
anden suar siugdum huor meget mand napper / preger oc tycker dem / det vil
icke bliffue til gaffns / saa vil icke dette heller her / naar øffuerigheds Personner
falde i søffn / eller Guds ords Tienere / som disse tre Apostler gøre her hoss
Christum / forsømmelse tager icke mere vdi alle Stater / end hun kand faa / oc
955 det er alt for meget / Naar en Sogneprest forglemmer oc forsømmer sin
Sielesorge / da ere hans Faar oc Guds salige vdualde Christne vdi stoer Sielsfare
och Sielsuaade / Naar en Øffuerigheds Mand icke haffuer omhu for sin almue
och vndersaatte / da komme de snart i liffsfare / Naar en hosbonde glemmer sin
hussorge / da vil det icke gaa vel til met Børn och tiuende / lige saa en
960 Scholemester / en verie for faderløse och moderløse Børn / en anden ehuo
hand er / som haffuer nogen befalning eller embede / tagis der ledighed / ladhed

och forsømmelse faare / da kommer der skade vdaff ihuor det tager / Oc dis
større befalning / dis større skade / Der faar skulle wi først bekende oc begrade
965 vor skrøbelighed / oc forsømmelse / som wi tage oss saare besønderlige ath høre
Guds ord / oc at besørge oss / paa vor Siels vegne Och der hoss legge vind paa /
at wi opstaa aff søffne / som den hellige Paulus raader oss at forlade vor kødelig
frimodighed oc tencke at det er icke en læt / ath kunde rettelige sette sin tro oc
lid til Gud / och at det er ey helder nock ath høre det hellige Euangelii predicken
970 en eller tho ganger aleniste / Thi kødet forhindrer och drager ith Menniske til at
bage / ath det kand icke saa lettelige begribe Guds ord oc ey helder saa snarlige
tro.

Nu er io Troen aff hørelsen och hørelsen er ved Guds ord / siger S: Pouil / der
975 faar er det storlige behoff for alle ting / at høre idelige Guds ord. Herodes haffde
burt at skamme sig / den tid Christus bleff led til hannem / at hand haffde aldri
seet hannem til forn / end sige at høre hannem / effterdi hand haffde predicket
alle vegne vdi Galileæ land hoss oc omkring Herodis slaat vdi try samfelde Aar.
Men Herodes haffuer end nu mange staaldrødre / som sielden eller ingen tid
980 høre Guds ord / icke end nest hoss sig vdi deris egen Sogne kircke.

Gud giffuit at de vilde skamme sig / oc rette sig och opstaa aff den søffn effterdi
Herodes vilde det icke gøre / oc maatte bliffue der offuer fordømt. Som hand
hørde ordet saa trode hand / oc som hand trode saa handlede hand / det vaar alt
985 ont / och siges end nu det samme om alle hans lige / Gud vecke dem op aff
søffne / aff forsømmelse oc aff hans ords foractelse / amen. End maatte S: Peder
och disse andre skamme sig / Der Christius opurcte dem / Her oc vdi
Vrtegaarden / Oc end nu i dag alle Guds ords tienere / som ere lade oc
forsømmelige och soffue vdi deris kald / lade sig opuecke oc skame sig saa for
990 det som er forsømmet / At skame sig / det er / at angre sin Synd oc trette sig /
som Daniel skamer sig vdi sin Bøn / oc loffuer boed oc bedring / Huad vil ieg
sige om Guds ordz tienere eller om den Verdslig Øffrighed / alle Christne skulle
her vaage / oc tage idelige vaare paa / at høre Guds ord / vden al forsømmelse.

995 Thi Guds ord er en vaanskelig ting at beholde. J dag hører mand det / i morgen
er det glempt igen / der er icke nock af høre det / men at beuare det / der ligger
mere mact paa som Christus siger / Salige ere de som høre Guds ord / oc beuare
det. Børn læse i Scholen dette verss. Non minor est virtus / quann quærere parta
tueri / det er / der hører saa stor kaanst til at foruare en ting / som der hører til
1000 at hente eller opfølge det. Gud giffue at wi icke bliffue saa frimodige / och trøste

oss paa oss selffue / lige som wi haffde Tro nock / oc som der skal ingen fare
vere paa ferde. Det er nu tid / siger Paulus at opstaa aff søffne / Oc Salomon
siger / Huor lenge soffuer du lade Companie etc. Oc vor Herre Christus siger
1005 selff vaager oc beder.

Der faare om wi end soffue met Disciplene / da ville wi ocsaa lade oss
opueckisigen met dem til at kende rettelige vor Herre Jesum Christum / som de
lode sig opuecke enten aff Christi satale met Mose oc Elias eller oc aff den store
1010 klarhed / som der vaar. Thi der er inted farligere / inted nermer til at falde i
inted nermer til at falde i mishaab / end altid soffue oc vere forsømmelig til at
høre vor Herris Jesu Christi Euangelium / oc saa idelige at suse hen vdi sine
synder oc vdi en kødelig frimodighed.

1015 Laer oss der faar opuaage / vdi Jesu naffn / det er for Jesu naffns skyld / oc nyde
oc bruge met løft det hellige Euangelii klarhed / til vor salighed.

Paa det siste naar wi ere opeucte oc vaage nu / skulle wi lære aff dette Christi
exempel oc efftersiun / at lide oc offuerdrage met de skrøbelige / oc icke strax
1020 forsmaa oc forskiude dem / som wi finde icke saa fromme at være vdi Guds rige
/ som disse Disciple forskiudis icke aff Christo / men de vnderuises effter
haanden io mere oc mere forbedris / lidis oc taalis / som Paulus siger / Der som
nogen aff eder bliffuer hastelige betagen met nogen synd etc. Lige saa bør oss at
indbiude de siuge oc skrøbelige til oss / naar som wi ere selffue føre oc stercke /
1025 det er / tage oss deris sorg til / lige som vor egen. Oc holde oss til dem / at de
kunde haffue trøst oc husualelse aff oss / Dette læris her i den første part.

For det andet / der de opuaagnede / da faae de Christi forklaring / oc der tho
mend staa hoss hannem / Saa komme disse Apostle til tals met / och hørde
1030 Christum och Mosen oc Eliam tale met hannem om hans vdgong.

Dette er atter en stor trøst oc husualelse / at wi skulle en tid endelige opueckis /
der som wi kunde holde oss / at wi skulle icke altid her soffue.

1035 Oc da skulle wi alle først faa Christi Maiestat oc herlighed at see / oc da icke
Mosen oc Eliam aleniste / men den gantske Himmelske Herskab tale met
hannem. Huad løfteligere spetackel kunde wi nogen tid faa at see / end den vil
bliffue.

Alligeuel Apostlerne flyde vdi vor Herris Christi pinelsis tid / oc haffde da glemte denne hans forklæresis tid / dog strax effter hans Opstadelse bleffue de lærde oc vnderuiste aff ny igen / oc da prædickede de ocsaa om denne hans forklærelse / som den hellige / som den hellige Petrus scriffuer herlige vdi sit
1045 andet sendinge breff saa sigendis / Vi effterfulde icke kloge Fabel / der wi kundgiorde eder vor Herris Jesu Christi krafft oc tilkommelse. Men wi haffue selff seet hans Herlighed / der hand fick Ære oc priss aff Gud Fader / formiddelst en røst som skede til hannem / aff den store Herlighed i saa maade.
Denne er min elskelige Søn / i huilcken ieg haffuer behagelighed.

1050 Oc wi hørde denne røst kome aff Himmelen / der wi vaare met hannem / paa det hellige Bierg. Det siger oc Lucas her. Der de opuognede / da saae de hans klarhed / oc de tho Mend som stode hoss hannem.

1055 Lader oss der faar komme S: Augustini ord ihu / der som hand taler om tuende Opstandelser / eller opueckelser / Staa sig op i den første opstandelse / huo som icke vil fordømmis i den anden opstandelse / hin (siger hand) er Sielsens / oc denne er Legemens opstandelse.

1060

Den Tiende predicken om S: Perders ord oc ønske.

Texten.

1065

**Oc der skede der de ginge bort fra hannem / da suarede Peder / oc sagde til Jesum / Mestere oc Herre / Der er oss gaat at vere her / oc om du vilt / da lad oss gøre her tre bolige / dig en / oc Mose en / oc Eliæ en. Thi
1070 hand viste icke huad hand sagde i fordi at de vaare forferdede aff redzel.**

DER wi haffde hørt denne Histories omstandeligheder / oc huad denne Christi forklærelse haffuer hiem at bære / som ere disse merckelige hoffuit siæder / om
1075 opstandelse / om det euige Liff / om den kaanst at kunde forsmaa synden / døden / Louen / oc det aff den samtale / som Mose oc Elias haffde met vor herre Christo / om hans vdgong / som hand skulde fuldkomme i Hierusalem / det er / om hans pine oc død / effter forsiettelserne oc Propheterne / som vaare

1080 gangne der om til forne etc. Der wi haffde (siger ieg) hørt dette / da hørde wi nu
sist der effter vdi neste predicken Apostlernis søffn / oc der hoss deris oc vor
egen skrøbelighed / som Gud lider oc taaler i sine vdualde.

Nu ville wi høre deris øruaagenhed / huad de finge til sinds om vor Herris
1085 Christi forklarelse / den tid de vaagnede aff den klarhed de saae / oc aff den
samtale / de hørde Mose oc Elia haffue met vor Herre Christo.

Saa siger Peder / Det er oss gaat at vere her etc. Munden taler aff hiertes
offuerflødighed. Hand saa Mose der / oc hørde hannem tale / strax kom hanem
1090 Tabernackelen ihu / Men Marcus siger at hand viste icke huad hand sagde thi
de vaare forferdede etc.

Vdi disse ord settis oss besynderlige thu stycker faare / det ene aff Louen som
oss bør at bekende oc at fly / det andet / aff Euangelium / som oss bør at gribe
1095 fat paa oc effterfølge.

Oc baade dele vdi Peder / som en part far vild her oc en part mener ret / Der
faar vile wi først høre Peders vraange mening / oc siden hans rette mening.

1100 Peder haffde lidet til forne hørt vor Herre Christum tale oc predicke om sin
pine oc død. Ja hand haffde raadt hannem der fra til forne / at det skulde icke
ske / oc alligeuel hand fick den tid it hart suar / oc Christus sagde / gack effter
mig Satan / dog synis hand her at haffue den samme fryct oc at raade atter igen
Christum fra sin pine oc død / aff denne aarsage / at hand fick denne Ærefulde
1105 oc vnderlige forklarelse at see / hand lagde sig effter (siger Chrysostomus) at ville
drage Christum fra den forsmædelige kaarsens død / som hand vilde sige / her er
bedre at vere / end at opstige til Hierusalem til hine Phariseer / Schrifftkloge oc
Prestehøffdinge / som vilde haffue død paa dig / det er bedre at du bliffuer her
vdi ære oc herlighed hoss Mose oc Elias / end at du der skalt antuordis hen i
1110 Hedningernis hender oc ihielslas / her samtycker Origenes at dette skal vere
meningen paa disse ord / oc det er troligt / at Peder haffde end da den fryct i sit
hierte oc forferdelse for den forsmædelige Kaarsens død / oc at disse ord flyde
der vdaff.

1115 Der faare paamindis wi her om vor nature oc om kiødsens mening / som vil
gerne til ære / men icke ved kaarssit. Mose oc Elias tale om Kaarssit oc om døden
/ men Peder ved inted der om at sige / lige som den der flyer Kaarssit / der faare

1120 taler hand ekon om Ære oc Herlighed / Saa gør Kødets / det søger sit beste / sin profite / nyite oc gaffn / Saa gjorde Zebedei Sønner oc deris Moder / der hun saa sagde til Christum. Sig / at disse mine tho Sønner skulle side / den ene hoss din høyre / den anden hoss din venstre side / vdi dit Rige. Saa lader kødet Kaarssit fare / oc søger effter ære oc glede.

1125 Men det skal spægis / temmis oc ydmygis vnder Kaarssit. Peder viste icke huad hand sagde / hand skulde haffue vent sin mund om oc sagt saa.

1130 Det er oss icke gaat at vere her / min Herre / men at du vandrer til Hierusalem oc bliffuer der din Fader lydig indtil døden / Ja indtil Kaarssens død / oc lader sig ihielsla for meniskens saligheds skyld / oc indgaar saa ved Kaarssit i din Ære oc Herlighed.

1135 Men her viste Peder inted aff / der faar flyer hand Kaarssit oc søger effter ære / Ja hand gaar lenger frem i sin vrang mening / til det som icke sømmer en Apostel at gøre / i det hand vil berede oc oprette nogle Tabernacler eller bolige til Christum / Mose oc Eliam / alligeuel at de talede aldri it ord der om Tabernacler at bygge / det sagde oc gjorde Peder aff sin vanuittighed oc wforstandighed / Gud giffuet / at der icke vaare mange paa denne dag / som det samme acte at gøre aff ret ondskab.

1140 Peder vilde effter sin mening rette Mose Lou oc skick paa føder igen / huilcke Christus haffde affpredicket / i det hand vil haffue ny tabernacler met deris manering oc væsen. Huad gøre nu de andet i dag / som forlade det salige Guds ord oc ville oprette igen paa ny / huad der er retsindelige affpredicket her til i
1145 Paffuedømmet / vere sig Messer / Closter leffnit / pelegrims ferd / affladz breff / Rosenkrantz oc andet saadant.

1150 Christus vilde drage Peder fra Mose til sig / saa gaar Peder til tuert imod oc vil drage Christum til Mose met sig / Vort embede er i dag at drage de fattige forlidde Christne fra Paffuen oc til vor Herre Christum / saa findis dog hoss oss / de som drage fra Christo oc tilbage igen til Paffuen / til de skal mand sige (som her stoar screffuit om Peder at hand viste icke huad hand sagde) i vide icke huad i sige eller gøre / det er idel løgen i haffue forheder / oc hører Satan oc icke Christo / til / Ja som Paulus siger. I haffue inted met Christo at gøre / Christus
1155 gaffner eder inted i ere faldne fra Naaden. Sagde Paulus det til dem som vilde til bage til Mose oc til Louen igen / huad monne hand nu ville sige til dem / som

ville til bage til Paffuedomet igen / som de vilde til hine kødgryder i Egipten.

1160 Fordi at lige som Peder vilde bygge Christo Mose oc Elia Tabernackler mod
kuld / rege oc vilde Diur / saa vilde ocsaa hine / som retferdige gøre sig selff /
bygge til Christum oc til helligen (som leffue til sammen vdi Himmelen)
Tabernackel / der er / Kirker oc Closter / mod døden / fordømmelsen / graad
oc tende gnidzel / oc lige som Peder vilde søge sit eget gaffn der met paa Thabor
1165 bierg / saa ville oc disse med det er icke den rette vey til ære / herlighed oc glede.
Thi Christus gick ind i it videre Tabernackel oc Bolig / som icke vaar giort met
haand. Lader oss der faare lære / først at bære Kaarssit / oc der nest at indgaa i
æren / oc at alle menniske skulle først dø / oc at Dommen skal komme siden der
effter / disligste / at wi icke haffue her nogen Stad som wi skulle bliffue vdi.

1170
Det andet stycke vdi Peders ord / er den sande Euangelii glede / som er / at vere
hoss Christum. Fordi at der Peder met de andre seer at Christum bliffuer
forklaret / da gleder hand sig / Ja / som S: Augustinus siger / had bleff drucken
aff glede / i det hand fick en smag aff det euige lifff / oc raaber der faare oc siger /
1175 Det er oss gaat at vere her / som hand vilde saa sige / nu ere wi i Himmelen / Nu
ere wi i Paradis / her ville wi vere / her ville wi forløste oss. Thi wi haffue ingen
anden glæde behoff / det er nock Herre at wi see dig / wi velle mettis aff denne
Sødhed / fordi / der som wi haffue dig / da skøde wi inted om Himmel oc Jord.

1180 Den gode Petrus / saa ekon den klarhed met sine legemlige øyen / oc hand
forsøgte selff inted der aff / hand smagde ekon en eniste draabe Honnning der
aff / oc begynte strax at kedis ved alting / gaff offuer sine garn / biering oc
næring / Ja den gantske Verden / oc vilde ekon aleniste bliffue met Christo /
Mose oc Elia.

1185
Huad vil der bliffue aff / naar wi faa det samme at see / befinde oc fornemme
paa oss selff / oc wi skulle omgaas met de mange maal tusinde helligen vdi euige
sødhed oc glede. Ja det som vore øyen icke haffue seet.

1190 Denne Sødhed smagede S: Agatha / S: laurentius S: Vincentius oc alle hellige
Martyres. Ja den hellige Paulus haffde en smag der aff den tid hand sagde / ieg
begerer at forløsis oc vere hoss vor Herre Jesum Christum. Oc dette er det hand
ocsaa paaminder oss / oc siger. Tager en smag aff det der er her offuen til / der
som Christus er hoss Gud Faders høyre haand.

1195

Her rober S: Staffen oc siger. O Herre Jesu annamme min Aand.

1200 Hisset borte vdi det euige Liff / saa wi saa stor oc wsigelig glede / at wi
foroglemme al denn Verdens glede oc velløst / oc da skulle wi icke tale met Mose
oc Elia aleniste / men met alle Gudz vdualde Børn / oc sige / vdi Verden haffde
wi trengsel / hunger / tørst / forfølgelse etc. Men her er gaat at vere.

1205 Lader oss fordi lære vdi denne Histori / vdi dette exempel at forsmaa dette
neruerendis lifff oc leffnit / oc stude did hen / Ja gøre oss it ordsprock der aff /
oc lige saa. Her vdi dette Liff er icke gaat at vere / end dog at Verden / som
leffuer i sine synder tencker langt andetledis / oc mener at her er gaat nock / oc
det er ocsaa gaat nock til dem / effterdi de skulle siden sige i Helffuede. Her er
1210 icke gaat at vere / om de rette icke deris leffnit dissimellum / oc end met det
første / heller i dag en i morgen. Exempel haffue de faar sig / vdi den rige Mand
oc den fattige Lazaro. Lazaro syntis at her var icke gaat at vere i denne Verden /
for hand stundede hen til det euige lifff / Men den rige Mand holt al denne
Verdsens velløst for gaat / effterdi hand ventede sig verre oc icke bedre / som der
bleff sagt til hannem i pinen / min Søn kom ihu / at du anammede det gode i
1215 din lifffs tid / oc Lazarus det onde / Nu er bladet omkast / hand er nu i gleden oc
du i pinen.

Du mister nu draaben for du vilde icke giffue krummen etc. Hand siger nu / her
er gaat at vere / Men om der er gaat / som du est eller ey / kendis vel der paa / at
1220 du vilt icke haffue dine fem brødre did til dig / at du skalt icke haffue mere ont
aff dem end du haffuer. Thi de skulle to faa større pine i Heluede / som haffue
bedraget oc forført andre / end den menige fordømte hob. Der faare er det høy
tid / at wi gøre forskel imellem huit oc sort / imellem det gode oc det onde /
som Esaias bander dem der icke gøre.

1225

**Den elleffte predicken. Oc her begyndis den anden part aff denne
Histori.**

1230

Texten.

DEr hand nu saa taledede disse ord / see da bleff der en klar Sky / oc

omkringskuggede dem / oc de fryctede der de ginge ind i Skyen.

HER følger nu den anden part aff denne Histori / om vor Herris Jesu Christi
Guddom / Thi der Apostlene haffde seet vor Herris Christi mandoms
1240 forklarelse / da vaar det oc behoff at gøre dem vise på hans Guddom.

Der Mose oc Elias vaare nu borte / oc den samtale met vor Herre Christo om
hans vdgong haffde ende / See / da komme strax tho andre Personer ned fra
Himmelen / som vaare den hellig Aand vdi en klar sky / oc Gud Fader selff /
1245 som loed sin røst oc fremme hørdis der / oc hand bar vidnisbyrd om sin kære
Sønds Guddom. De haffde da seet Christi forklarelse / oc hørt Mosen oc Eliam
tale. Nu følger det tredie Jertegen fra Himmelen / paa det at deris hierter kunde
bliffue visse paa Guds Naade oc vilie vdi vor herre Christo / oc stadfestis vdi den
rette oc sande kendelse i Troen.

1250 Her er ocsaa i dette Jertegen thu stycker at mercke besønderlige / det ene er den
klare sky her talis om / at Disciplerne bleffue omskuggede met / Det andet /
som her effterfølger / er den røst der hørdis i skyen **Denne er min elskelige
Søn etc.**

1255 Men før ieg taler noget om disse thu stycker / vil ieg giffue til kende / huor faare
det vaar behoff at saa skulde skee met denne sky oc røst / effter at den samtale
haffde veret imellem Christum / Mose oc Eliam. Oc der hoss huad nødtørfftig
lærdom oss her vdi kommer til / oc vil ieg der faare aff Guds Naade indføre
1260 dette spørsmal oc først suare der til.

Effterdi at Disciplene saae Christi manddoms forklarelse / oc hørde Mose oc
Eliam tale / om hans pine oc død / huad vaar da det behoff at Gud vor
Himmelske Fader / oc den hellig Aand skulde der ydermere bekumris met / oc
1265 bære ocsaa vidnisbyrd der om.

Suar. Det vaar io storlige behoff icke aleniste / at Christus skulde faa husualelse
a Mose oc Elia / men ocsaa at Disciplerne maatte bliffue bestyrckede aff de
hellige Trefoldigheds neruerelse / oc aff Guds røst / mod den forargelse om
1270 Karssit / som Mose oc Elias taledede om / Thi naar kødet faar at høre noget om
Kaarssit oc fortørnis oc forargis der offuer / da er det behoff at Aanden
bestyrckis disimellem vdi Troen / oc i den rette Christi kendelse.

1275 Christus sagde hoss Matthæum til S: hans Baptista Discipler / Salige ere de /
som icke forargis i mig / huilcken Christi røst vil lade sig høre / alt den stund det
hellige Euangelium prædickis i den Christelige Kirke indtil domme dag / Thi
lige saadan som Christus bleff actet oc holden paa den tid i denne Verden /
saadan en skick oc form / haffuer hans Euangelium / oc hans hellige ords
1280 tieniste oc prædicke embede paa denne dag.

Huordan vaar hand da den tid Suar / en fattig / enfoldig / ringactet Mand
foruden pral oc hoffmod / hand haffde sin omgengelse icke met store oc
mectige Mend / men met Syndere oc Taaldere / saa at huo som icke gaff
1285 besynderlig act paa Christi prædicken oc miracler / de hulde inted synderlige aff
vor Herre Christo / huilcket som skeer oc lige saa paa denne dag.

Fordi at alligeuel Christus vaar født aff en ypperlig Slect effter Kødets / saa vaar
dog samme Slect paa den for armet oc foringet / som it gammelt affhugget træ
1290 eller trunte / som bar blomster oc fruct nock til forn / saa vaar Kong Davids
Slect oc affkome forringet oc fornedret.

Tuert der imod / vaar Leui oc den presterlige Slect hullet i storheder oc ære aff
Phariseerne oc Scrifft kloge / der faare / der Christus begynte at fuldkomme sit
1295 embede met predicken oc miracler effter Guds befalning / da foractede
Presterne / Leuiter oc Phariseerne hannem / fordi at hand vaar icke aff deris
Slect / oc de breydde hannem hans forelders fattigdom oc den arme forfinelige
Nazarets stad. Er hand icke en Timmermands søn: heder hans moder icke
Maria.

1300
Der faare naar du vilt tencke / om vor Herre Christo huad hand vaar for en
mand her paa Jorden / da tenck paa en god / from / fattig oc enfoldig mand /
som gick offuermaade sactmodelige hen vdi al sin tid / vden pral oc hoffmod.
Thi saadan vaar vor Herre Christi ongengelse her i Verden / vdi stillehed oc
1305 sactmodighed / som Esaias sagde / Hand førde it offuermaade ringe leffnit /
hand robte icke / eller vaar høyrøstet paa Gaderne / men gick saa stille oc
enfoldig hen faar sig selff / predickede anger oc ruelse / hakp de wsle oc elendige
/ oc det foruden nogen forskyldning / Thi hand kraffde inted aff nogen / vden
huad gode folck forærede
1310 hannem met til hans oc hans Disciplers vnderholdning.

Naar mand da spurde sig faar / huad hand vaar for en mand / da bleff der saa

1315 suarit til. Hand er Timmermands søn aff Nazareth. Aff Nazareth: huad gode skulde der komme aff Nazareth.

1320 Der imod vaare Prestehøffdinge oc Liuiterne met deris / huldne vdi stor heder oc ære / oc haffde deris præbender oc rente / oc alle hulde dem fromme oc hellige mend / oc bøydte deris knæ faar dem. Huad de sagde oc beslutede / det vaar lige som det vaare kommet strax ned fra Himmelen / oc mand holt aff deris ord / som aff en budhellig dag / oc de sagde oc saa selff / som der staar vdi Psalmen. *Lingua nostra a nobis est.* Tungen er vor / huo vil forbiude oss at tale / Der torde oc ingen sige imod.

1325 Thi at de vaare Præster oc Leuiter / forordinerede oc tilskickede aff Gud / men Christus vaar foractet oc en Timmermands søn / Det vaar inted acted hoss dem / huad hand taledte oc gjorde.

1330 Denne vaar tretten. Wi sagde de / wi ere de / som bør at predicke / oss haffuet Gud befalet det / oc icke dene Timmermands Søn / oss bør mand at tro etc. Det vaar den store stercke forargelse / at Christus vilde fordriste sig til at predicke / oc hand vaar dog icke aff preste slect.

1335 Seer eder omkring i fromme Christne / om det gaar icke end nu saa til imellem de ragede oc smurde / oc imellem de fattige predicanter / huad bulder oc trectte / huad affvend oc ond vilie / huad affdragt oc modsigelse mad gør dem / som det salige Guds ord fremføre / oc huad forargelse det komer vdaff hoff de fattige Christne.

1340 Men see mig her en større oc gruseligere forargelse vdi vor Herre Christo / som mand tog sig til / der aff / at hand en føye tid der effter bleff hen hengd paa kaarssens Galie / som en suar Guds bespaattere / oc maatte dø der hen som en oprørisk fortredere.

1345 Det vaar en større forargelse end denne / som Apostlerne haffde her i henderne / huor faare end dog der kunde findis nogle / som trode hans predicken oc vnderlige Gerninger / da maatte de alle sammen haffde faldit der fra igen / den tid de faae hannem henge imellem tho Røffuere saa forsmædelige oc hørde de mange wtalige skendz ord / som de skencte der omkring Kaarssit / er hand
1350 Christus / da stige sig ned aff kaarssit hand haffuer hulpit andre / nu kand hand icke hielpe sig selff / See / hand kalder paa Elias. Her vaar Christus nedsuncken

vdi saa dybe forsmædelsis vad / hen vnder alle mennisker / at der siuntis inted at
vere paa hannem / som kunde bequemme Guds søn. Som Esaias siger. Wi saa
1355 hanem oc hand haffde ingen skickelse / at oss kunde falde vilie til hannem / Thi
hand vaar det aller ringiste menniske / som paa iorden kunde vere.

Her maatte mand atter føre it spørgsmaal ind / oc sige Hui lod hand sig saadan
ansee / oc icke langt helder vdi sin herlighed oc Maiestat / som hand gør her paa
1360 Thabor bierg: Suar / det er skeet for vor skyld / Thi hand kom icke der faare til
Verden / at hand vilde haffue Herredom offuer oss / men at hand vilde tiene oss
/ oc kom vdi stor nød oc trang / at hielpe oc fri oss / fra synd oc død.

Der faare gjorde hand sig nøgen oc som Paulus siger tømde oc forringede sig oc
1365 tog en trældoms ham paa sig. Ja saadan burde hannem at komme / som skulde
tage al Verdens synder paa sig / oc icke anderledis.

Der faare at Disciplerne skulde icke forargis / der hans pinsels tid nu tilstundede
/ som Lucas scriffuer strax effter denne forklarelsis Histori / da bestercket
1370 Christus sit Ansigt / at hand vilde saare op til Hierusalem / oc der lade sig offre.

Saa er vor Himmelske Fader her til stede / hoss denne forklarelse / oc lader sig
høre her aff Skyen / hupr met hand giffuer den enfoldige oc foractede Christo
det vidnisbyrd / at hand er Gudz søn.

1375 Saadan er i dag det hellige Euangelii form oc skick / som vaare langt at tale om /
Der faar bør oss at vende denne Sky / oc denne røst til vor rette brug / som oss
ligger mact paa. Thi dette er predicket och screffuit for vor skyld.

1380

Den Tiende Predicken / om Gud Faders Røst i denne forklarelse.

Texten.

1385

**OC see der en røst som kom aff skyen oc sagde / Denne er min / elskelige
Søn i huilcken mig er behageligt / hører hannem.**

1390 EFter at wi haffue nu hørt sagen / huor faar Gud Fader bær vidne om sin Søn /

- som er / mod den store forargelse om Christi skrøbelighed oc om Kaarssit / oc det for hans Discipler oc for alle vidualde. Da ville wi nu see / huad same røst haffuer hiem at bære / saa at wi kunde offuerueye den / oss til lærdom oc trøst.
- 1395 Thi det er en tale / som ingen bør at tuile paa / men hiertelige / at anamme oc sette tro til / i det / at det er Guds Faders Røst om sin Søn / at hand er Guds Søn / oc en arffuing oc Herre offuer Himmelen oc Jorden / oc inde holder denne Røst alt det oss bør at tencke oc vide om vor Herre Christo.
- 1400 Der findis vel andre merckelige vidnesbyrd om vor Herre Christo / først i det gamle Testamente / det bære Patriakerne / Moses Kongerne och Propheterne vidnesbyrd om hannem / oc i det Ny Testamente / bære Englene / Joseph oc Maria / Zacharias / Hiurderne / Simeon oc Annade Vise / S: Hans Baptist / Apostler / oc vor Herris Christi egne gerninger oc miracler vidnesbyrd om
- 1405 hannem / som hand oc selff siger hoss Joannem / Randsager scriffterne / Thi de bære vidnisbyrd om mig. Men her er noget yppermere / her ligger Gud fader selff haanden paa sin Søn / det er / hand vidner at Christus er Guds Søn / oc at hand skal være it offer for Menniskens Slect / hannem (siger hand) skulle i høre.
- 1410 Saa ville wi nu tage dene røst / oc holde hende mod det som Presthøffdingene / Leuiter / Phariseer / oc det Jødske Folck hulde om Christo / oc mod det som Tyrckere oc Papister holde om hannem / paa denne dag / da faa wi at see huor fuld Verden er aff verstyggelig oc farlig vildfarelse.
- 1415 Try ting begriber Gud Fader vdi denne Røst huor met hand giffue sin Søn den rette heder oc ære / som den hellige Petrus bær vidne der om / der som hand scriffuer / oc gør ihukommelse om denne Histori. Hand fick (siger Peder) heder oc ære aff Gud / der denne Røst kom ned til hannem fra den ypperste Ære /
- 1420 **Denne er min Søn** etc. Oc wi hørde denne Røst komme ned fra Himmelen / den tid wi vaare met hannem paa bierget.

Oc det er disse try ting.

- 1425 DEnne er min elskelige Søn. Det er / hand er liig Gud Fader i mectighed. Vdi hannem haffuer ieg behagelighed / det er / hand er en middeler imellem Gud oc mennisken.

Hører hannem det er / hand er den rette Mestere oc Doctor.

Om disse try effter huer andre ville wi tale / met Guds Naadis Hielp.

1435 DEN første røst. Denne er min elskelige Søn / er icke den en stor / merckelige oc
ærefuld Røst / i huilcke den høyste Guddommelige Maiestat bekender oc siger /
denne er min elskelige Søn. Huo er da denne: Det er Jesus Maria søn / en
Timmermands søn / foractit oc forsmaat aff alle / Denne kalder den høye
Guddommelig Maiestat sin Søn.

1440

Huad er Guds Søn: det er den som er født aff Gud Fader i euighed / lige met
hannem i mact oc almectighed / i euighed i visdom oc retferdighed / Thi det er
io vist / at der kand inted fødis aff Gud / som ey er ligt hans værelse vdi alle ting.

1445

Der som du vilt nu holde vor Herre Christum som hand er født it menniske aff
Jomfru Maria / imod de Presthøffdinge i Jerusalem / end sige imod Patriarcher
oc Propheter / som imod Joseph / Daudid / Daniel etc. Da ere de alle drabelige
mend / men Christus er imod dem en arm stakarl / som haffuer ingen anseelse /
1450 som hand ligner sig selff imod dem i sin pine Psalme / der hand kalder sig en
Orm / oc icke it Menniske / menniskens spaat oc folckens foractelse.

Men hør mig her vor Himmelske Fader / den høye Maiestat / oc tenck
huorlunde hand fører dene foractede Persone frem icke aleniste offuer

1455

Patriarcker / koger / Propheter oc alle andre ypperlige oc drabelige Mend / men
ocsaa offuer alle Engle / som den Epistel til de Hebreer bar vidne om oc siger /
Til huem iblant Englene sagde Gud / Denne er min elskelige Søn: Ja offuer alle
Creatur / i det hand siger / Denne er min Søn / Thi huad der er vden ved Gud /
det er Creatur / skabt oc giort aff Gud / Men denne er / som hand kaldis Guds
1460 Søn / født aff Gud / icke skabt / icke giort / men aff let oc født aff Gud / oc der
faar Gud liig i alle maade. Thi / som det er sagt til forne / Gud kand inted føde
aff sig / som icke er euigt / oc hannem lige mectigt / som S: Pouil siger: Der
hand vaar lige formet met Gud / det er / lige mectig / lige viss / lige hellig etc.

1465

Lader oss der faar lære dette vindskibelige / at wi kunde rettelige kende vor
Herre Jesum Christum / oc vide til visse / huo denne foractede Timmermands
Søn er / der Verden saa forsmaar / oc hans eget folck sloe hanem saa ynckelige
oc forsnærlige ihiel. Hand kand det ingenlunde lide / at wi skulde lige saa

1470 foracte hannem / effterdi at oss bør at ere / elske oc tilbede hannem. Ja vdi al vor
nød paakalde hannem / oc aff gandske hiertte / sette vort haab oc lid til hannem
aleniste.

Dette lærer oss af denne første Røst.

1475

Den anden Røst / som er / **i huilcken ieg haffuer min behagelighed** /
giffuer til kende at den første Røst. **Denne er min elskelige Søn** / er skeet for
vor skyld / som hand vilde saa sige / Denne Søn er mit hierte / huor aff ieg
haffuer glede oc fryd / saa at huo der vil haffue glede oc fryg met mig / hand skal
1480 holde sig til denne min Søn.

See mig her til / de hellige Engle staa faar Gudz Ansict som Schriffthen bær vidne
om dem / Himmel / Jord Soel / Maane / och huad for ypperlige Creatur der
kand neffnis staa faar Guds Ansict / oc gaa frem vdi lyelse effter Guds vilie /
1485 men den høye Maiestat tier her om dem alle samen / lige som de vaare inted /
lige som hand saae dem icke / oc lige som hand viste inted aff dem at sige / oc
taler ekon om dette ene Menniske / oc siger / J hannem haffuer ieg
behagelighed.

1490 Huor faar gør Gud det:? huor faare øser hand saa sit gantske hierte vd / oc det
offuer dette Menniske? paa det at wi skulle vide huor elskelig hand er hannem /
oc ihuem hand haffuer sin behagelighed. Det skeer for vor skyld / wi ere icke saa
fødde aff Gud / som dene Søn er født aff Gud / men wi ere skabte aff Gud / oc
for vore forælders brøst skyld / er Gud / som ellers haffde bleffuit oss en naadig
1495 Fader oc Herre til euig tid / bleffuen vor fiende / som Paulus siger / wi fødis
Verdens børn. Hid hører nu denne salige Gud Faders Røst. Denne er min
elskelig Søn / i huilcken ieg haffuer min behagelighed / som hand vilde saa sige /
Alle i Menniske haffue forskyldet met eders wlydelse oc synd / at ieg skulde vere
eders fiende / Der so i ville nu kome til naade / oc befriis aff saadan vrede / da
1500 henger hart ved denne min Søn / huilcken ieg kand icke vere findsk / oc da
skulle i nyde hannem gaat at / at min vrede kand forsuinde / oc ieg kand bliffue
eder en naadig Fader.

Ah Fader / huo seer det vdi saa foractet oc forsmeligt it Menniske / at
1505 Menniskens salighed skal henge paa hannem alene: Der sige først alle
Phariseerne i Hierusalem hart ney til / oc tillegge Templet oc deris offer /
salighed / der nest alle Papister / som kalde denne Gud Faders røst ketteri oc

legge deris Messe salighed til.

1510

Men du / min fromme Christne lad fare Pharisert met deris offer / oc Papister
met deris Messer / oc heng nart ved denne Gud Faders elskelige Søn / vor Herre
Jesum / saa est ocsaa du Gud behagelig vdi hannem.

1515

Den Trettende predicken / om Christi salige lærdom.

Den samme Text

1520

THu stycker aff Gud faders Røst hørde wi vdi neste predicken / nu følger det
tredie stycke der aff / som henger op til de andre thu / oc setter oss vor Herre
Christum hans elskelig Søn oc vor middeler saa faare at had er ocsaa vor Mestere
/ Doctor oc lærefader / oc befaler Gud oss / at wi skulle høre denne Søn / det er
1525 / wi skulle aleniste gribe fat paa Christi lærdom. Thi der som wi det gøre / da
bliffue wi ocsaa Guds børn / oc arffinge til den euige salighed. Der faare befaler
oc Gud Fader oss / at wi skulle høre hans Søn. Hannem skulle i høre / siger
hand. Dette stycke skal mand scriffue met store bogstaffue oc mercke vel.

1530

Her falder dette spørsmaal ind. Huem mener Gud / naar hand siger. Hannem
skulle i høre? Taler hand icke om Mose / om Elias / eller om nogen anden
Prophete? Taler hand icke om Paffuen oc om det Romske sæde? Eller taler
hand om Machomet oc Alcoran? Ingenlunde gør hand det / Men hand taler om
Jesu Christo / it menniske / født aff Jomfri Maria.

1535

Hannem haffuer hand beskicket oss til en Doctor oc Læremestere / at wi skulle
høre hannem oc vere hans Discipler. Denne er den eniste / visse oc sande vey /
som wi kunde fly hen at / oc vndkomme fra Guds vrede / oc bliffue ocsaa Guds
børn. Denne Jesum bør oss at høre etc. Lære sig ellers i den gandske Verden huo
1540 som vil / oc huad de ville.

Naar det gelder om syndernis forladelse / oc om vor Salighed / da lader oss lycke
øyen oc øern til for alle andre lærdomme / at wi kunde see oc høre denne
predickere oc Læremestere.

1545

Joan: y. Jeg er Dørren / siger hand. Huo som komme faar mig / de ere Tyffue oc

Røffuere / det ere de / som føre en anden lærdom / som er fremmed ved min lærdom.

1550

Dette er det tredie stycke / oc saa meget om Historien i sig selff.

Men effterdi at Gud Fader saa hiertelige befaler oss / at wi skulle io høre hans Søn / da er det for alle ting nytteligt at vide huad Sønnens Lærdom er / oc huad wi skulle lære aff hannem.

1555

End dog her skulde vel opregnis Christi Lærdom i almindelighed / som den hellige Prophetiske och Apostoliske Scrifft indeholder.

1560 Om Gud Fader / Søn oc hellig Aand.

Om tre Persooner oc en verelse i Guddommen.

Om ret skilssmisse imellem Louen oc Euangelium.

1565

Om den Tro tillid mand bør sette til Christum.

Om Poenitentze / anger oc ruelse.

1570 Om kiøds oc blods dræbelse.

Om naade oc retferdig gørelse.

Om kerlighed oc gode Gierninger.

1575

Om lydelse / den enis imod den anden.

Om paakaldelse oc om en Christen bøn.

1580 Om Kaarssit / oc om trøst oc husualelse i angst oc wselhed.

Om de Høyuerdige Sacramente / Daab / Christi Naduere / oc om huert Menniskis affløselse i synderlighed.

1585 Din Edruskab / affholdelse / kyskhed oc andre dygder.

Om vor Christelige frihed.

1590 Om den hellige Kirkis mact / nøgler oc befaling.

Om verslig øffrighed.

1595 Om ecteskab / oc Børns Gudfryctig optuctelse / om huert Menniskis embede oc haandeuerck.

Om Almissegjerninger / oc veluellighed imod de fattige / met Louen / oc anden trøst. Oc om de siugis besørgelse etc.

1600 Disse er den hellige Scriffis Lærdom i det gamle oc ny Testamente / sandrue nock / nyttelige oc nødactige for alle Christne / at de skulle io vide dem oc leffue der effter.

1605 Dog ville wi for en større kendelse / trøst oc Husualelse / høre nogle aff Christi egne ord / besynderlige / som ingen anden end hand selff haffuer talet og fremført / som ere disse.

Jeg er veyen / sandhed oc liffuir / kommer til mig alle / som arbeyde oc ere besuarede / ieg vil verquege eder.

1610

Huo som troer paa mig / hand skal icke smage døden euindelige / huo som troer oc bliffuer døbt hand bliffuer salig. Jeg er liffsens brød / huo som komer til mig / hand skal icke hungre / huo som tror paa mig hand skal icke tørste nogen tid.

1615

Sandelige sandelige siger ieg eder / huad som helst i bede min Fader om i mit naffn / det skal hand giffue eder.

1620 Jeg er icke kommen at kalde retuise / men syndere til anger oc rulse. Disse ere Christi besynderlige predickener / huilcke ingen Prophete førde saa frem / Denne lærdom skalt du høre / mercke oc tro / at Gud vil for denne Søns skyld / vere dig en naadig oc barmhiertig Fader / giffue dig syndernis forladelse / oc gøre dig til sit barn / Joan: i. Saa mange som der anammede hannem da gaff hand dem mact oc bliffue Guds Børn.

Denne er den salige / fortægelige nødactige lærdom / som Gud vor Himmelske
Fader haffuer ladet oss forstaa ocsaa i denne tid / aff hans blotte oc bare naade
oc miskundhed til at opliuse oss / som viste inted aff saadant tilforn / den tid de
1630 visde oss hen til vore egne oc andris Gierninger / til Helligens paakaldelse etc.
Men at salighed skulde giffues oss aleniste ved vor Herre Jesum Christum / oc at
wi skulde holde hannem for Guds elskelige Søn / der er / at wi skulde sette
saligheds haab til hannem aleniste / der om lærdis andri it eniste ord rent oc
klart / oc icke end helder i dag lærdig hoss Papisterne. Ja de forfølge denne
1635 lærdom / lige som Ketteri oc Mytteri. Men ver du visser i den samuittighed / at
denne lærdom vaar ocsaa i det gamle Testamente / fra første Verdens begyndelse
/ alligeuel hand bleff icke saa fremført som aff Christi mund / dog om Christo /
fra den første forriettelse / so vore foreldere finge oc skal vare til Verdens ende /
huor aff denne lærdom kaldis ocsaa den Prophetiske oc Apostoliske lærdo / til
1640 huilcken Gud er altid bunde met sin Aand / oc haffuer veret oc vil ocsaa vere
bunden der til / ind til domme dag. Oc denne lærdoms foractelse oc
forsømmelse haffuer Gud altid straffet / saa vel paa Øffrighed som paa
Vndersaatte / Thi denne haffuer verit / oc skal vere den rette endelige sag / huor
faare Gud beuarer baade Øffrigheden oc vndersaatte / som er / for hans hellige
1645 Kirke / oc den sande saligheds lærdom.

Hand tilsteder vel vndertiden / vdi hans langmodighed / at den endelige sag
forglemmis oc forsømmis / Men hand kommer dis haardere der faare igen met
straffen oc piner.

1650 Jcke vaar der helder anden endelig sag til / huor faare at Gud haffde en
besynderlig tilsuun / til det Jødske folck / end den wdødelighed / som skal vere
i Himmelen ved Guds Søn. Thi de haffde oc kende deris Messiam / det er /
Christum deris middeler oc saa offte som de gjorde pact met Gud / saa offte
1655 loffuede de / at de vilde henge ved denne lærdom / huor met de kunde bliffue
retferdige ved Christum den rette midler.

Der faare / alligeuel at Gud straffer andre suare synder / som Kong Dauids hor
oc mord etc. Saa straffede hand dog aldri sit folck som hand gjorde / naar de
1660 forsmaade denne lærdom / oc vilde icke høre hans hellige Propheter / men
gaffue sig til affgudereri / som du finder det saa i sandhed at vere / huad heller du
seer til Øffrigheden eller til vndersaatte i Jødedømmet.

1665 Naar den sande lærdom / som vaar foriættelsens lærdom / om vor Herre Christo
bleff beuaret reen oc klar / da gick det Guds folck vel / oc deris modstandere
maatte vndergaa oc falde vdi deris egne Suerd / icke aleniste vnder Mose / Josue
oc Dommerne / men ocsaa vnder Kongerne / Propheterne / Prestehøffdinge
oc Machabeer. Der om bær den hellig Aand vidnesbyrd i alle det gamle
1670 Testamentis Historier / oc besynderlige i Kongernis Historier / oc om huer
Konge i sig selff.

Om de gode Konger staar der saa screffuit. Hand vandede vdi Dauids veye /
alligeuel at Daud end syndede mod Vriam oc hans hustru / dog for hand bleff
1675 paa den rette grunduaal / og hengde ved foriættens lærdom inderlige oc
hiertelige / ind til hans dødedag / for sig oc for sit gandske Rige / da kaldis hand
vdi Scrifften fuldkommelig / det er / god oc Gudfryctig.

Om de onde staar der saa screffuit / Hand vandrede vdi Hieroboams vey / vdi
1680 Achabs vey etc. Fordi / at de forsmade dene lærdom / om den rette midler vor
Herre Jesu Christo / oc beskicked dem selff vden ved Guds ord / saa gaat som
it Paffuedom / met affgudereri oc falsk Guds dyrckelse.

Om de middelmaade Konger staar der saa screffuit. Had gjorde vel det som ret
vaar faar Herren / det er / hand tilstedde vel foriættens lærdom / men dog icke
1685 aff it retsindigt hierte. Thi had tog icke de Høye bort / det er / hand lod den
falske Guds dyrckelse faa sin falske fremgong met / saa at Guds ord bleff der
vdoffuer saa forhindret oc fortryct / oc Dieffuelen haffde sin Cappelle hoss
Guds tempel / oc der ginge de Konger ind oc icke vdi Tempelet. Thi det er icke
1690 at vere en Gudfryctig Øffrighed / at lide oc tilstede den rette Gudz dyrckelse paa
den ene side / oc den falske Guds dyrckelse paa den anden side. S: Hans kalder
der det i sin obenbarenis bog / at vere huercken varm eller kold / men aleniste
luncket / oc at Gud vil vdspe saadane aff sin mund / Her bær den hellig Aand
icke offuer / Jcke see de hellige Propheter helder igennem fingre / men de sette
1695 huer Kong fri paa maalet / som hand vaar til ond eller god.

Men paa det / at baade Øffrighed oc Vndersaatte i dette Rige kunde see dem i
spiegel / ville wi tage nogle exemplar oc efftersiun faar oss / først aff Kongerne /
som vaare skicked offuer Guds folck / oc siden der hoss af det Jsraelitiske oc
1700 Jødske folck / at Gud loffuer altid sit ords lydelse / oc straffer samme sit ords
foractelse / Saa lenge som Salomon hengde ved Gudz ord / vaar hand kier / men
der hand bleff wgudelig oc affgudisk / da fick hand strax at høre huad pine oc

1705 plage / der vilde følge effter / som vaar denne / at Riget skulde skilies at ved
hans Tienere Hieroboam / oc folckit skulde falde fra huer andre / Ja Gud
opuecte strax mange fiender mod hannem / der hand haffde tiet oc offte
paamint hannem / besynderlige de tho gonge / som staa bescriffue i den første
Kongers bogs tredie oc niende Capitel / oc hand haffde ladet atuare hannem /
1710 huad straff der vilde følge effter / i den første Kongernis bogs elleffte Capitel /
Her skulle de lære som ere i Øffrigheden ath fly onde Quinder oc andet ont /
som Kong Salomon vilde icke fly.

1715 Achas foruende noget nær alle ting i Jerusales Tempel / som had viste der kunde
vere den wgudelige Assyrieske Kong behalige / oc til tacke iii. Re: xvi. Vocte sig
der faare de som ere i Øffrighed / at de inted gøre de wgudelige til vile eller til
tacke-

1720 Josaphat en Gudfryctig Kong slo sig i Stridzhandel met den wgudelige Kong
Achab / at hand vilde vndsette hannem oc staa met hannem vdi Strid / oc vaar
nær kommen om liffuit / besynderlige for hand vilde icke lyde den Prophete
Micheas at.

1725 Der faare skal en gudfryctig Øffrighed icke haffue handel oc omgengelse / eller
gøre nogen pact oc forbund met de wgudelige / saa at det kand gøre Religionen
skade / eller at mand kand falde fra Troen for deris skyld.

1730 Ezechias en gudfryctig Kong / der hand vaar opkommen aff sin suare siugdum /
loed hand den Babylonske Kongis legater oc sendebud see al hans rigdom oc
herlighed / oc det vaar en aarsage / siger Esaias / til det Babylonske fenxel.

Der faare see sig Øffrigheden i spegel / oc fly sig al ære gerighed oc forfengelig
ross.

1735 Josias maa være for alle andre / vor Kongis oc Raads spegelbog oc efftersiun /
Thi saa scriffuis der om hannem.

1740 Faar hannem vaar icke saadan en Kong / der saa vaar omrkinguent til Herren /
vdi sit gandske hierte / vdi sin gandske siel / oc i al sin krafft / icke haffuer det
helder værít saadan en effter hannem / fire oc tiue drabelige gerninger gjorde
hand / paa det / at hand kunde beholde den sande Guds dyrckelse wbesmittit i
alle maade / læss dem der samme sted.

1745 Joram Kong Josaphats søn gjorde det som ont vaar / fordi hand tog den
wgudelige Kong Achabs daatter til hustru / See huad ont it wgudeligt suoger
skab kand komme aff sted / vdi øffrigheds stat / Den hellig Aand kand icke tie
det / oc der fulde en euig siugdum oc en wdød / effter det breff som Elias screff
hannem til.

1750 Joas gjorde det som ret vaar faar Herren / saa lenge som den prest Joiada leffde /
men der hand vaar død / da beuegede de første i Juda / Kongen til at foruandle
Religioner / oc der Zacharias Joiade søn haffde straffet det / bleff hand ihiel
slagen mellem Templen oc Alteret Mat: xxiii. See huad en from Guds ords
tienere kand vdrette met sin troskab.

1755

Lade sig her vor Øffrighed i dette Rige paaminde om alle disse ting.

Men vndersaattene kunde see sig i spegel paa det Jsralittiske oc Jødiske folck.
Naar de vaare gudfryctige oc haffde Guds ord faar øyen / och Religionen kier /
1760 da gick det dem vel / Men der de forlode Guds ord / da bleffue Jsraeliterne
bortførde til de Assyrier / oc Jøderne til det Babylonske fenxel. Saadanne
tiender gaa her ocsaa i dag om Tyrckere / om Vien / om Englang / om
Tydskland etc.

1765 Der faare lade sig huer vere paamint aff disse exemplar / oc høre sig Gud Faders
Røst / om hans kiere Søn / der hand saa befaler oc siger / Hannem skulle i høre
/ oc ingenlunde lade sig affuende eller strayskis fra denne Røst / ehvad mand
skal lide der offuer. Thi Christus maatte selff lide. Tacke du Gud / for den
naade / du haffuer hørt hans røst. Mine faar / siger Christus de høre min Røst
1770 etc.

Den fiortende predicken om menniskens skrøbelighed.

1775

Texten.

1780 **OC der Disciplerne hørde det / fulde de ned paa deris ansigt oc frøctede
saare / oc Jesus gick til / oc rørde ved dem / oc sagde til dem / Staar op /**

frycter icke / oc der de løffte deris øyen op / da saae de ingen vden Jesum alene. Thi der røsten skede bleff Jesus funden alene.

1785 NV følger her effter / først huorlunde Disciplerne bleffue til sinde / der de haffde hørt Gud Faders Røst. For det andet / huad Christus gjorde mod dem / for det tredie / at Christus vaar alene / den tid Røsten hørdis.

1790 Disse try stycker ville wi kortelige offuerløbe effter huer andre / at wi kunde gøre ende paa denne Histori.

J disse tho neste predickener vdlagde wi / effter tidens leylighed / Gud Faders Røst / om hans Søn vor Herre Jesu Christo. Ved disse try stycker / at hand er Guds Søn / at hand er den rette milddele / at mand skal høre hannem alene.

1795 Men see her / huad her hende disse Discipler / der de hørde same Røst / Saa scriffuer Euangelisten / Oc der Disciplerne haffde dette hørt / fulde de ned paa deris Ansict oc bleffue storlige forferdede oc forskreckede / Hui faa? Skulde de icke haffue suaret oc tacket Gud Fader for sin Guddomelige obenbarelse / oc at de vilde vere lydige til at høre hans Søn? Hui fulde de ned? Hui bleffue de

1800 forferdede oc end storlige? Lader oss her lære en merckelig lærdom / vdi denne Disciplernes gerning / at det er it Menniske wlydeligt at kunde høre / naar Gud taler vdi sin Maiestat. Thi Guds røst er kiødet forskreckelig. Fordi at Mennisken er dødelig oc Gud er wdødelig / Mennisken er iordactig oc Gud er almectig / som der staar i Psalmen. Du est meget ærefuld / Liuset er din Klædebon / du

1805 lader dig føre paa Skyerne / som paa en Vogen / du vandrer paa Vedernis Fiere. Oc Gen: iii. Der aff kom det / at Adam flyde for Guds Ansict / oc der Gud kaldede at hannem / suarede hand / Jeg hørde din røst oc fryctede. Thi før end hand synede / da talede hand dristelige / oc omgicks met Gud / men effter synden kunde hand icke lide / at Gud talede til hannem.

1810 Dette er vort køds vilkaar i Adam / oc vor store skrøbelighed / at wi kunde icke fordrage Guds Røst oc ord / som Jøderne kunde icke lide Guds Røst hoss Sinai bierge. Thi de sagde til Mose / der som wi høre lenger vor Herris Guds Røst / da dø wi / huad er huert kød / at det skal kunde høre Guds røst / som taler mit aff

1815 Jlden (som wi haffue hørt) oc kand bliffue ved liffuit? Gack du helder til oss etc. Der Herren hørde det / sagde hand til Mose. Jeg hørde folckens røst / de tale vel etc. J saa maade haffuer Gud medynck offuer vor skrøbelig / at hand lader dødelige Menniske / vore iefflige tale til oss ved predickere / oc haffuer lige saa giort i det gamle Testamente Heb: i. J mange maade talede Gud i fordum dage

til fædrene ved Propheter etc.

Oc hans Søn vor Herre Christus talede effter sin opfarelse til Himmels / ved hans Apostler til Verden / oc i dag ved Guds ords Tienere / J Vrtegaarden talede
1825 Christus aff sin Guddommelige mact / oc strax bleffue hans mostandere nedslagne til Jorden. Hand talede til Paulum paa Veye til Damascum / och hand falt strax ned paa Jorden. Ja Menniken kunde icke end lide / at Englene tale met dem / end sige Gud almectigste selff. So Zacharias oc Jomfru Maria bleffue forfærdede aff Englenes tale / Saa stor er vor skrøbelighed / Der faare
1830 haffuer Gud giort en stor velgerning mod oss at hand haffuer giffuit oss sit hellige ords tienere / som skulle tale met oss.

Men huad skeer der? Menniskens fortraadehed er saa stor der imod / at det som Gud giffuer dem til gode / det tage de til onde / oc foracte ordet / for det
1835 fremførís ved Menniskens Røst / oc lade sig fortørnis der aff / at de ere fattige ringe Personer / som predicke faar dem. Huercken kunde de høre Gud selff / icke ville de helder høre dem / som Gud befaler at predicke faar dem / De wgudelig Jøder / hørde lige saa meget Mose / som de hørde Gud / Thi de vore wlydige oc foractede ordet / Saa skeer det ocsaa her / at Gud Fader lader selff sin
1840 Røst høre fra Himmelen / fordi at de vilde icke høre den fattige ringe actet Christum / oc end paa denne dag / lader sig see fra Himmelen met tegen oc iertegen oc i andre maade / huor met hand vil giffue til kende / at hans hellige ord / oc hans predickere Røst / foractis aff den wgudelige Verden.

Der faare ville wi lære vdi denne sted / Guds veluelighed imod oss / at hand vilde haffue loff fulkomet aff wmyndige oc diendis Børns mund (saa kalder hand sit hellige ords tienere / vdi den viii Psal) oc lader oss met dem aff
1845 Thessalonica anamme ordet / som det vaar hørt aff Gud selff oc randsage Scrifften met dem / oc see om det haffuer sig saa / oc foracte ingenlunde Guds
1850 ords Tienere. Thi saa siger Christus. Det ere icke i som tale / men det er eders faders Aand / som taler i eder. Oc S: Pouel siger / ieg taar icke tale noget / som Christus haffuer icke befalet mig at tale / oc den hellige Petrus scriffuer saa. Huo der taler / tale sig Guds ord etc.

1855 Dette altsammen skulle wi io gerne bede om / at wi maatte faa Guds salige ord at høre. Thi Guds taler venlige met oss oc i Naaden / men hand vil tale til de wgudelige i sin vrede Psal. Ii.

1860 For det andet i denne Text / Jesus gick til oc rørde ved dem / her høre wi Christi
rette embede / huor met hand beuiser sig at vere vor Midler. Thi hand gaar strax
til / oc trøste de forferdede / opretter de nedslagne / befaler dem / at de skulle
icke frycte / vdlegger dem sin Fader Røst / som hand vilde saa sige. Frycter eder
1865 Fader. Her er ingen fare etc. Her lære wi dette / at lige som Christus da ledde
sine Discipler paa Bierget met sig oc de bliffuer der forferdede / oc forskreckede
/ oc hand strax trøstede oc husualede dem igen / saa leder hand oss ocsaa met sig
paa denne dag ind vdi at skillig forfærelse / lige som Gud vaare mod oss oc icke
met oss / men hand trøster oc husualer oss igen / met sin Aand oc ord.

1870

For det tredie / at Jesus vaar alene / der Røsten hørdis oc at Mose oc Elias vaare
da borte / det haffuer oc sin merckelige lærdom met sig. Thi Christus skal alene
gøre alt det som hører til vor salighed. Mose oc Louen biude oc befale sigendis
gør det / men der kand inted ske aff.

1875

Elias oc Propheterne giffue til kende huorlunde at Louen skal fuldkomis / men
de fuldkomme hende icke / de gøre icke retferdig / Christus aleniste maa der til
/ oc hand maa det gøre. Mose oc Elias haffue ende / for Christus er kommen.
Der faare bør oss sette vor Tro paa Christum alene. Thi hand haffuer igenløst
1880 oss / hand er vor salighed.

Den Femtende Predicken om Christi forbuidelse oc Apostelnis lydighed.

1885

Texten.

1890 **OC de ginge ned aff bierget / befalede Jesus dem / at de skulde ingen
sige noget aff det som de haffde seet / vden naar menniskens Søn stode
op aff døde / och hand sagde / i skulle ingen sige denne siun / ind til saa
leng / at menniskens Søn opstaar fra de døde.**

1895

**Oc de hulde det ord hoss dem selff oc spurde til sam. Men at / huad det
skulde vere / naar hand vaar opstanden fra de døde.**

1900 HEr følger nu den siste part effter / aff denne Historie / huad der skede den tid / de vaare nedkomme aff Thabor Bierge / oc delis denne part i thu stycker.

Den ene / er en forbiudelse / huor met Christus forbiuder Apostlerne / at skulde icke obenbare dene siun / før end hand er opstanden fra de døde.

1905

Den anden part / er en liudelse vnder samme forbiudelse / Apostlene tagde stille / oc sagde ingen noget der aff / i de dage.

1910 Oc settis oss her faar øyen tuende merckelige dygder / som er en Aandelig høffuiskhed.

Om den første part at tale / siunis det at være vnderligt / at effterdi denne forklarelse bleff io giort / for vor Herris Jesu Christi Ære oc herlighed / at vor Herre Christus alligeuel forbiuder sine Discipler at de skulde icke obenbare det
1915 faar nogen / Saadant finder mand ocsaa hoss Matthæum. Der Christus / efter at S: Peder haffde bekent hannem / forbød sine Discipler / at de skulde inted tale der om / at hand vaar Christus. Oc i det ottende sagde hand til den Spedalske. See til / at du siger det icke faar nogen / Oc lige saa hoss Lu: i det ottende / effter at had haffde opreyst den Høffuifmands daatter / forbød hand de samme tre
1920 Discipler at de skulde ingen sige det / som vaar skeet / oc i mange andre steder findis det samme. Hui gjorde hand det? Er der nogen lønlig sag til / som Christus haffuer foruaret sig selff / den ville wi icke randsage effter / effterdi det er oss da wmueligt at vide. Men de sager ville wi fremføre / som oss ere obenbarede i den hellige Scrifft.

1925

Christus vilde icke at saadant skulde obenbaris før end paa den beskickedede tid om hans Æris obenbarelse / det er / før end hand haffde taald død paa kaarssit. Denne sag setter hand der hoss / Matth: xvi. At hannem burde at stige op til Jerusalem / oc der lide meget. Luca ix. Staar det end klarere. Thi saa siger hand
1930 der. Fordi at Menniskens Søn bør at lide meget / oc forskiudis aff de elste etc.

Saa her i denne sted / siger hand / See lenge at Menniskens Søn staar op fra de døde.

1935 Der faar vilde icke Christus / at saadant skulde obenbaris aldelis før end hans pinelsis tid vaar kommen / enten der faar / at hans pine oc død icke skulde

forhindris / som der staar screffuit i. Cor. Ii. Der som de haffde kent hannem /
aldrig haffde de kaarssest Ærens Herre / eller for andre sager / som er / at
1940 Christus for sin Høuisshed vilde giffue.

Sin Fader al Ære Joan: viii. Jeg ærer mig icke selff. Jeg ærer min Fader.

Christi Lærdom oc vnderlige Gerninger / vaare en indgog til Christi Ære oc
1945 herlighed. Der hoss ocsaa denne forklarelse / som haffde ellers verit tilforgeffuis
oc aldelis vden Fruct / oc ingen mand trode det saa at vere / haffde icke samme
forklarelse bleffuen stadfest met Christi Opstandelse fra de døde. Der faare
maatte mand bie effter hans opstandelsis tid / i huilcken hand skulde ydermere
forklaris ved helliggørelsens Aand / at vere Guds Søn Rom: i. Paa det / at det
1950 som bleff her giort synlige paa bierget / kunde bliffue troligt / aff merckelige oc
naffnkundige ting / oc giøre saa mere fruct. Der faare bør først alle Guds ords
Tienere / oc siden alle andre Christi tro tienere / at lære her i denne sted / icke
aleniste den merckelige dygd / som kaldis høffuiskehed eller maadelighed / huor
met huer skal icke holde adet aff sig selff / end det som hannem bør at holde sig
1955 / Men ocsaa at skulle ville skiude saa sig al den ære / som Gud Fader / oc vor
Herre Christo tilkommer / oc det aff vor Herris Christi exempel oc efftersyn /
indtil saa lunge / at wi faa huer sin ære som oss bør at haffue aff Gud sin tid etc.
Wi ere Guds børn / men vor verdighed er icke end obenbart / dog skal hun
obenbaris met vor Herre Christo / vdi Guds børns obenbarelse Coloss: iii. I.
1960 Joh: iu. Lader oss fordi bliffue saa lunge skiulte / som Paulus siger / at vort liff er
skiult i Christo.

Om den anden part at tale / som er / om Disciplernis lydelse / oc Christi forbud
/ giffuis til kiende deris groffue vankundighed / i det / at de spurde huer andre
1965 at indbyrdis / huad det skulde vere / naar hand vaar opstanden fra de døde. Oc
lærer mand mer at opstandelsen synis kiød oc blod at vere en wmulig ting /
indtil saa lunge det offueruindis met sandhed.

Christus vilde at den obenbarelse oc forklarelse skulde ske besynderlige faar
1970 disse tre Aposteler / at hand kunde bestyrcke dem imod den tilkommende
forargelse / som Kaarssit oc døden vilde føre met sig / men hand kunde lidet
vdrette der met. Thi der fristelsens tid kom da haffde Peder forglemt alting / oc
forfor hanem / oc sagde / at hand kiende icke det menniske / Disligest ocsaa
bleffue de andre forargede i hanem / dog bleff den obenbarelse fructsommelig
1975 oc gaffnlig effter opstandelsen / at de kunde diss vissere gribe fat paa troen / om

Christo den leffuende Guds Søn / oc om hans aandelige Rige rettelige at
begribe oc forstaa. Der aff kommer der / at Peder i sit andet sendinge breff / der
som hand stadfester sin bekiendelse / at Jesus Christus den leffuende Guds Søn
1980 / drager denne sted frem oc denne forklarelse til vidnisbyrd. Oc Paulus til de
Corinther ii. Cor. Iii. Der som hand ligner den skulte Mosi Ansict / met den
oprecte Jesu Christi Ansict / der skiuder hand ocsaa hen til denne forklarelse.
Men om disse tho steder / som Petrus oc Paulus scriffue / ville wi nest Guds
hielp tale mere i den neste predicken / huilcken ieg forhaaber at skal bliffue den
1985 siste i denne Historie / om vor Herris Christi forklarelse.

Men disse tre Apostler tie disse imellem / oc ere vor Herris Christi forbud
hørige oc lydige / huilcket exempel wi skulle icke end heller forglemme / at wi
kunde vide at det er styndom tid at tie / oc vndertiden at tale. Denne dygd er en
1990 aandelig klaagskaff oc snildhed / som Christus vaar her snild / at hand icke strax
vilde lade sin forklarelse obebaris faar alle / me aleniste faar disse tre Discipler
etc. Thi mad skal icke altid / oc i alle steder / sige det oc det / alligeuel det er end
sandhed / men mand skal giffue act paa den omstandelighed oc huor skrøbelige
de ere / som høre saadant / om de kunde det oc begribe etc. Thi sandheds
1995 kiendelse haffuer sine trapper oc sin tid / vden huilcke mand skal intet fremføre
/ som icke kand fremfør is met fruct / Der faare skulle wi icke mene eller tencke
/ at alle ting skulle sigis oc vdrobis / som wi vide sande at vere / alligeuel at de
kunde vere nyttelige / vden det kand ske i ret tid / oc aff god aarsage / at de
kunde fremfør is met nogen fruct etc. Saa holt oc den hellige Paulus sig til / at
2000 vere alting for alle / saa at hand vddelede oc skiffte Guds ord effter som hand saa
/ at huer haffde behoff for sin persone / Oc disligest den Epistel til de Hebreer i
det sete Ca: gjør skilsmisse imellem melck oc anden mad / Der faare bør den
aandelige snildhed at vere hoss alle som skulle lære oc vnderuise andre / vere sig
obenbare i Kircken eller oc besynderlige i huer Mands huss.

2005

Den xbi Predicken.

HEr til haffue wi hørt det hellige Euangelium om vor Herris Christi forklarelse i
2010 mange predickener / nu ville wi ocsaa høre i denne siste predicken noget aff den
hellige Epistel som S: Peder scriffuer i saa maade etc. Men det gjør is her først
behoff at paaminde de Christne / om de Apostoliske scriff oc om Apostlernis
sendige breff / at de ere lige som nogle signeter eller indzegel faat den lerdøm /
som de hellige Euangelia indholde / oc saa gaat som en vnderscriffuelse /

Exemplum / Jeg paulus vnderscriffuer i S: Matthæi Euangelio / Jeg Peder
vnderscriffuer met min pæn oc mit blod / Den hellige Petrus scriffuer tuende
sendige breff / den ene er en formanelse til at beholde troen / den anden til at
beuise troen met gode gerninger / oc hand scriffuer til alle Christne / vere sig aff
2020 Hedenske eller Jødiske folck / som vaare hen strødde oc atspidde iblat de vantro
oc affgudiske folck / at de skulde bliffue bestandige i troen / oc at huer skulde
giøre sit kald fast oc vist met gode gerninger.

Men det som ieg nu opregnede ii. Pet: ii. Her vdi en summa / at Peder loffuer oc
2025 priser det hellige Euangelium / oc raader alle at gøre den rette Euangeliske fruct
/ imod menniskens lerdøm / der vdi beuise hand sin lerdøm met myndighed /
oc det besynderlige met tuende Argumente / Det ene er om Guds Faders
vidnisbyrd / om hans Søn paa Thabor bierge / det andet er / om Propheterne oc
scriffiærnis vdleggelse / at de icke vdspundne vdaff menniskens skæl oc fornufft
2030 / men aff den hellig Aands obenbarelse / at den hellig Aand er den beste oc
eniste scriffens vdleggere / som Petrus vilde saa sige / Den hellige scriff / som
wi predicke faar eder / er icke it fabel / kaanstelige optenckt / men obenbaret aff
Himmelen / huilcket ieg haffuer hørt met mine Øren paa Thabor bierge. Der
nest er den hellige Aand baade den som dicterer oc vdlegger den hellige scriff /
2035 om Guds Søn / saa at de tho Personer i Guddommen komme offuer it i den
middelste Persone / som er / i Christo Jesu. Der faare bør eder icke at tuile om
has lerdøm / men at giøre den visser vdi eders hierte / met eders gode gerninger.

Nu ville wi kortelige vdlegge huer part besynderlige til vor opbyggelse / oc til
2040 den Histories stadfestelse / som er / om vor Herris Christi forklarelse / at wi
kunde altid lade hende vere oss befalet.

Først siger S: Peder ney der til. Jeg haffuer icke effterfølt hine kloge fabel / i det /
at ieg haffuer / giffuit eder vor Herris Christi krafftige tilkomelse til kiende /
2045 som hand vilde saa sige. Den gantske Verden er fuld met menniskens lerdøm
om / religion oc Gudsdyrckelse / men det er idel fabel / som synis vel at haffue
noget paa sig / oc som den hellige Paulus siger / at det skin oc gliser som det
skulde vere visdom / til at bedrage oc besuige enfoldige meniske met / som hand
siger ocsaa til de Colosser. Capite ii. Lader ingen besuige eder / met den
2050 forfengelige Philosphia / oc menniskens visdom etc. Men / siger S: Peder / wi
haffue seet hans Herlighed / den tid had anammede heder oc ære aff hans fader
/ der hand hørde denne røst / fra den høymectige ære / Denne er min Søn etc.
Met huilcke ord hand lærer oss / i det Christus er forklarit / at had er en Koge /

2055 en Herre / Guds Søn / en arffuing til alting / oc at denne er den sande lerdom /
at lære Christum / at vere saadan / som der staar screffuit i den anden Psalme /
At dette ene er Guds befaling / oc det vil hand haffue predicket / Du est min
Søn / huo det tror hand bliffuer salig / oc vden denne lerdom er ingen anden til
2060 met. J saadan maade predickedede S: Peder om Christi forklarelsis Historie / oc
om det hand saa oc hørde paa Thabor bierge.

S: hans Babtist saa ocsaa noget nær saadan en syn hoss Jordans flod / men dog
icke saadan en forklarelse / oc hand robte alligeuel / oc sagde / See Guds lam etc.
2065 Oc S: Peder robte / oc sagde / Du est Christus Guds Søn. Disse ere sande
vidnisbyrd / at vor Herre Christus er Gud oc menneske / er sandelige Guds Søn
/ en Konge oc Prest / sandelige loffuit aff Faderen ved den hellig Aand / det skal
mand lære oc tro / oc at i hannem alenist er alt vort lifff oc salighed / i hans
haand er alting / for hand er Sønnen oc arffuingen / at huer Simon Bar Jona /
2070 som det kand bekiende met sin mund / hand er hellig oc salig. Thi der er intet
andet naffn giffuit menisken / huor ved de skulle bliffue salige.

Denne er den ypperste Artickel om vor salighed / vden Louen / vden meniskens
paafund / vden vore gierninger oc forskyldning / at Christus den leffuende.
2075 Guds Søn er obenbaret / oc at mand skal høre hannem / kiende hanem / tro paa
hannem / bekiende oc bestaa hannem / at hand er vor salighed / lifff oc
opstandelse / oc at mand skal bliffue varafftig oc dø bort i denne bekiendelse.
Der faare obenbarede den gantske hellige Trefoldighed sig paa Thabor bierge /
lige som tilforn der Christus bleff døbt / at alle tro Christne kunde der aff
2080 bestyrckis / Her vaar Guds Søn til stede i en ærefuld skickelse / her vaar Faderen
/ som forklarede sin Søn / met sin røst / her vaar den hellig Aand i en skinnende
Sky / Der nest ocsaa disse thu vidnisbyrd / Moses oc Elias / det er / Loue oc
Propheterne.

2085 Dette altsammen / siger den hellige Petrus sig at haffue seet oc hørt. Denne røst
/ siger hand / hørde wi / der wi vaare paa Thabor bierge / oc strax førde hand
sig ind paa falske lærere / som hand kunde vide i Aanden / at de skulde komme
/ oc necte Christum / Oc hand bescriffuer visselige Paffuedomet i det neste
Capitel her effter / oc betager Paffuen den aarsage vdi enden paa dette Capitel /
2090 oc siger / at den hellige scrifft skal icke vdleggis effter Menniseksn vilie / men
effter den hellig Aands obenbarelse / i det samme ord om Guds Søn / lige tuert
imod kant du læse en Decretis vdi det Capitel. Cuncta permundum etc. Der

2095 faare paamindis wi her aluerlige / at wi skulle imodstaa Paffuens verstyggelige
lerdom / oc predicke vor Herre Christum / oc bliffue io der hart ved / Amen.

Joan: xii.

2100 Jeg haffuer forklaret hanem / oc ieg vil atter forklare hannem. Da sagde folcket
som der stod hoss / oc hørde til / det tordnede. De andre sagde / der taledede en
Engel met hannem. Jesus suarede / oc sagde / denne røst skede icke for min
skyld / men for eders skyld.

2105 **S: Peders Epistel om vor Herris Christi forklarelse**

Ii. Pet: i.

2110 WJ effterfulde icke kloge Fabel / der wi kundgiorde eder vor Herris Jesu Krafft
oc tilkomelse. Men wi haffue selff seet hans Herlighed / der hand fick ære oc
priss aff Gud Fader / formedelst en røst / som skede til hanem aff den store
herlighed / i saa maade / **Denne er min elskelige Søn / i huilcken ieg
haffuer behagelighed.** Oc wi hørde denne røst komme aff Himmelen / der wi
2115 vaare met hannem / paa det hellige Bierg.

Kilde

Manuskript taget fra Den Offuermaade Herlige Historie / om vor Herris Jesu Christi Ærefulde forklarelse
paa Thabor bierg / Predicket oc vdlagt aff Doctor Petro Palladio. Prentet i Københaffn. efter aftale med
udgiveren.

2120

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

Første tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 1500-tallet, Sidste søndag efter helligtrekonger

2125

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/peder-palladius-praediken-til-sidste-sondag-efter-helligtrekonger>

2130